

''ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ..

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΩΣ καὶ ΕΡΕΥΝΗΣ ΖΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ καὶ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 13ου - 14ου ΤΕΥΧΟΥΣ

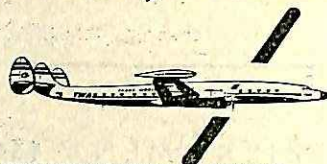
	Σελίς
— Η ΕΘΝΙΚΟΦΡΩΝ ΔΕΞΙΑ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ. Λαϊκὸν Κόμμα—Συναγεροδός—Ε.Ρ.Ε.— ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΙΣ. Ποίων ΑΡΧΩΝ καὶ τάσεων ὑπῆρξε πορρὸς. ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ. Θέσις τοῦ προβλήματος καὶ ἐνδεδειγμένη λύσις	195
— ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ	200
— Ὁ Ἐλεγχος καὶ ἡ ΧΑΛΙΝΑΓΩΓΗΣΙΣ τῆς ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ὑπὸ τῆς ΒΟΥΛΗΣ	218
— ΤΟ «ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΕΟΤΗΤΟΣ» ὀτὶ Μόσχα	201
— ΤΟ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ «ΜΕΤΩΠΟΝ»	202
— ΠΟΛΕΜΟΣ! (Ἑλληνοτουρκικός!! Ἀνακοινώσεις ἐπισήμων Greek Official)	203
— Περὶ φορολογικῆς Νομοθεσίας	203
— ΑΚΟΛΑΣΙΜΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ (Οἱ Δεξιοὶ καὶ ἡ Ρωσικὴ προπαγάνδα)	201
— Αἱ Ἀστικαὶ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ ΘΕΣ ΝΙΚΗΣ	204
— Τὰ πορίσματα τοῦ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	205
— ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ. (Ἐπιδράβεις Ἑαμικῶν κλίσεων)	205
— Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	206
— ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ τῆς ΧΩΡΑΣ καὶ ἡ ΓΡΑΦΕΙ-ΟΚΡΑΤΙΑ	212
— ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ τῆς πορείας τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας. Ἐκθεσις τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ε.Τ.Ε.Α. κ. Β. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	220
— ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ (Σημειώματα)	222

ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΝ. Ν. ΠΙΠΙΝΕΛΗ
ΕΤΟΣ Δ'. 15 καὶ 31 Ἰουλίου 1957 ΦΥΛΛΟΝ 13 & 14

Ἐπιμελεία ΠΑΝΟΥ Ε. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ
π. Βουλευτοῦ Δ. Ἀττικῆς

ΓΡΑΦΕΙΑ: 888ς ΑΜΕΡΙΚΗΣ ἀριθ. 15 } Τηλ. 614.292 ΑΘΗΝΑΙ
(Πρῶτος Ὁροφος. Διαμέρ. 3) } 614.431

**Αούγκριτη πολυτέλεια και άνεσι
σας παρέχει η ΑΘΕΣΙΣ της TWA**

Περνώντας τις
ώρες σας σ' αυτό το πολυτελές και άνετο περιβάλλον
θ' απολαύσετε κάθε στιγμή του ταξιδιού σας.

- ✓ Απολαυστικά γεύματα
- ✓ Ποτά προσφερόμενα δωρεάν
- ✓ Απαράμιλλη προσωπική περιποίησης
- ✓ Αποσκευαί μέχρι 30 κιλά δωρεάν

Ταξιδεύετε με την TWA
TRANS WORLD AIRLINES

T 94

Αποταθήτε εις τα Γραφεία Ταξιδιών ή εις
την TWA - Πλατ. Συντάγματος - Τηλ. 30-965

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ *φρ. Τ. Σ. 108*
ΗΜΕΡΟΜ. *4.6.92*
ΑΡΙΘ. *45568*

“ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ,”

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΩΣ και ΕΡΕΥΝΗΣ ΖΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΤΟΣ Δ'
Αμερικῆς 15 ΠΑΝΑΓ. Ν. ΠΙΠΙΝΕΛΗ Φύλλον 13-14
(1ος Ὄροφος Διαμ. 3) Ἐκδοσις Δεκαπενθήμερος (Σελ. 195 - 222)
ΑΘΗΝΑΙ ὑπὸ ΠΑΝΟΥ Ε. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ 15 καὶ 31 Ἰουλίου
Τηλ. 614.292-614.431 τ. Βουλαιτοῦ 1957

27η Ἰουλίου 1957

Ἡ ἀπὸ τινος ζωηρότερον ἐπιδιωκόμενη Ἀναδιοργάνωσις τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, εἶναι ἀξία πάσης προσοχῆς καὶ συμπαθείας. Διότι τὸ Λαϊκὸν κόμμα δὲν εἶναι μίᾳ ἀπὸ τὰς συνήθεις πολιτικὰς δυνάμεις τοῦ τόπου ἀπὸ ἐκεῖνας δηλαδὴ αἰτίνες κατὰ τὴν ἑκατονταετῇ διάρκειαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ μας καθεστώτος διεμορφοῦντο ἑκάστοτε γύρω ἀπὸ ἐπιφανεῖς προσωπικότητας διὰ νὰ φέρουν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους τῆς δράσεως αὐτῶν, τὴν προσωπικὴν τούτων σφραγίδα. Εἶδε τὸ φῶς κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς μεγάλης ἔθνικης κρίσεως μὲ τὴν ἔποian συνέπεσαν οἱ πρῶτοι σπουδαῖοι κοινωνικοὶ μετασχηματισμοὶ τῆς χώρας, ἀπὸ τὰ πλαίσια μιᾶς φεουδαρχικῆς καὶ ὑποαναπτύκτου ἀγροτικῆς οἰκονομίας πρὸς τὰ εὐρύτερα πλαίσια τὰς κοινωνικὰς ζυμώσεις καὶ τὰς ἀνυπομονησίας μιᾶς κεφαλαιοκρατικῆς καὶ βιομηχανικῆς οἰκονομίας. Ἡ ἀφετηρία του, ἡ πολιτικὴ του τοποθέτησις ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐμφάνισέως του καὶ οἱ ἀγῶνες ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἠνδρώθη τὸ κατέστησαν ἐξ ὑπαρχῆς διερμηνέα καὶ φορέα ὀρισμένων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν τάσεων πρὸς τὰς ὁποίας ἀναποσπάστως συνεδέθη ἡ τύχη του. Ἡ δύναμις του ὅπως καὶ ἡ δύναμις ὅσων ἐκλήθησαν νὰ ἡγηθῶσιν αὐτοῦ, συνυφάνθη πρὸς τὴν πορείαν τῶν τάσεων τούτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς χώρας, πρὸς τὴν συνέπειαν καὶ τὴν ἱκανότητα μεθ' ὧν τὸ λαϊκὸν κόμμα κατάρθωνεν ἑκάστοτε νὰ τὰς ἐξυπηρετήσῃ. Ἦσαν δὲ ἐν συνόψει αἱ τάσεις αὗται:

1. Μία Ἐθνικὴ πολιτικὴ προσεκτικὴ μὲ κύριον ἄξονα τῆς σκέψεως τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου ἀπὸ Βορρᾶ.
2. Μία ἀδιάλλακτος καὶ ἔντονος ἀντίστασις πρὸς τὴν ἔθνικὴν ὑπογόμευσιν μὲ τὴν ὁποίαν ὁ ξενοκίνητος κομμουνισμὸς καὶ οἱ προάγγελοι αὐτοῦ προσεπάθησαν νὰ ὑπαγάγουν τὴν χώραν μας εἰς τὸ Παραπέτασμα καὶ ἥτις σήμερον ἀκόμη διαβιβρώσκει αὐτὴν ἀνενδότως ὑπὸ νέα ἀπατηλὰ συνθήματα. Ὅταν ἄλλαι πολιτικαὶ δυνάμεις παραπληνηθεῖσαι πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τὰ κηρύγματα τῆς προοδευτικότητος ὑπὸ τὰ ὁποία ἔδρα ὁ κομμουνισμὸς, ὠμίλουν περὶ «πολιτικῶν» λύσεων καὶ ἐδίδασκον τὸ ντεφαιτισμὸν, τὸ Λαϊκὸν Κόμμα ἔφερε πρὸ παντὸς ἄλλου τὸ βάρος τῆς πολιτικῆς καὶ ἔθνικης ἀντιστάσεως τῆς χώρας.
3. Μία ἀνεπιφύλακτος ἀφοσίωσις πρὸς τὸν Θρόνον, ὡς τοῦ ἀπα-

ραιτήτου έρείσματος της πολιτικής τάξεως και της εθνικής ένότητος. Μία ελκρινής νομιμοφροσύνη πρὸς τὸν Ἀνώτατον Ἀρχοντα νομιμοφροσύνη της όποίας τὸ κύριον γνώρισμα—ὡς διὰ πᾶσαν νομιμοφροσύνην—εἶναι ἡ απόφασις νὰ στηρίξη Αὐτὸν ὄχι μόνον ὁσάκις αἱ συνταγματικαὶ προνομίαι Του τυγχάνουν ἐφαρμογῆς ἐπ' ὠφελεία τοῦ κόμματος, ἀλλὰ καὶ ὁσάκις τυγχάνουν ἐφαρμογῆς ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ. Ὅχι μόνον ὁσάκις νομίζεται ὅτι τὸ Στέμμα ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν προνομίων του ἐνεργοῦν ὁρθῶς ἐξετίμησε ἀνθρώπους καὶ καταστάσεις, ἀλλὰ καὶ ὁσάκις νομίζεται ὅτι καλῇ τῇ πίστει ἐπλανήθη.

4. Μία αὐστηρὰ προσήλωσις εἰς τοὺς θεσμούς καὶ τοὺς τύπους τοῦ πολιτεύματος, ἐν τῇ βεβαιότητι ὅτι οἱ τύποι διαφυλάσσουν τὴν οὐσίαν καὶ ὅτι ὁ παραγκωνισμὸς τῶν κατὰ μέρος θεσμῶν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ὑπὸ οἵαδήποτε περιστάσεις καὶ ἂν πραγματοποιηθῇ εἴτε ὑπὲρ τοῦ Στέμματος, εἴτε της Βουλῆς, εἴτε της Διοικήσεως, διαταράσσει τὴν ἐσωτερικὴν ἁρμονίαν τοῦ Πολιτεύματος καὶ καταλήγει εἰς τὴν κατάργησιν τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν. Μία ὁρμέφυτος ἀποστροφή πρὸς τὰς θεωρίας της σκοπιμότητος, μία ἀδιάλλακτος ἄρνησις τοῦ ἀξιώματος ὅτι «ἐπιτυχοῦσα ἐπανάστασις δημιουργεῖ δίκαιον».

5. Μία βαθεῖα μικροαστικὴ συνείδησις συνταυτίζουσα τὰς κοινωνικὰς τάσεις τοῦ κόμματος πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὴν τύχην τοῦ «μικροῦ ἀνθρώπου» τῶν πόλεων καὶ της ὑπαίθρου. Μία ἐνδόμυχος ἐπιφυλακτικότης πρὸς τὸν πληθωρικὸν καὶ συσσωρευμένον πλοῦτον, μία ἀποστροφή πρὸς τὸν νεοπλουτισμὸν καὶ μία λανθάνουσα προτίμησις πρὸς τὸν μικροαστὸν καὶ τὸν ἀγρότην καὶ τὰς πρὸς τοὺτους συνδεδεμένας μορφὰς της οἰκονομίας.

6. Ὡς ἀναπόσπαστος, τέλος, τούτων συνάρτησις, μία ἀδρὰ μορφή λιτότητος καὶ προσωπικῆς ἐντιμότητος εἰς τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις ἀπὸ της κορυφῆς της ἡγεσίας μέχρι τοῦ τελευταίου κομματάρχου. Μία ἀπέχθεια πρὸς τὸν ἀνθρώπινον τύπον τοῦ ζῶντος ἐπικινδύνως εἰς τὰ ὅρια τοῦ θεμιτοῦ καὶ τοῦ ἀθεμιτοῦ. Μία ὑπερηφάνεια εἰς τὸ φέρειν τὴν ἔντιμον πενίαν.

Αὐταί, εἰς ἀδροτάτας γραμμάς ὑπῆρξαν αἱ γενικαὶ τάσεις τῶν ὁποίων διερμηνεὺς καὶ φορεὺς ὑπῆρξεν ἀπὸ της γεννέσεώς του τὸ Λαϊκὸν κόμμα. Πῶς καὶ πότε καὶ κατὰ πόσον τὰς ἐπραγματοποίησεν κατὰ τὴν σταδιοδρομίαν του εἶναι ἄλλο ζήτημα. Αὐτὸ ὅμως ὑπῆρξεν τὸ νόημα της υπάρξεως του, καὶ εἰς τὰς μεγάλας στιγμὰς της ἱστορίας του τὸ ἀπεθανάτισε μὲ πράξεις καὶ καταστάσεις συμβολικὰς αἵτινες κατέστησαν ὑποθήκαι διὰ τοὺς ὁπαδοὺς του. Ὁ πρῶτος Ἀρχηγὸς του καλούμενος νὰ φύγῃ διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὴν μανίαν της ἐπαναστάσεως ἐπροτίμησε νὰ δώσῃ εὐθαρσῶς λόγον εἰς τοὺς δικαστὰς της πατρίδος του· οἱοιδήποτε καὶ ἂν ᾔσαν. Καὶ ὁ Δεύτερος ἀπέθνησκε καταλείπων ὡς μόνην προσωπικὴν κληρονομίαν τὴν βιβλιοθήκην του καὶ πέντε χιλιάδας δραχμῶν...

Μόνον ὅμως ἐφ' ὅσον παρέμενε πιστὸν εἰς αὐτὰς τὰς ὑποθήκας τὸ Λαϊκὸν Κόμμα ἐξεπλήρου τὴν ἀποστολήν του ἐν τῇ πολιτικῇ ζωῇ της χώ-

ρας καὶ ἐκράτει τὴν ἐπαφὴν μὲ τὰς μάζας, μαζὺ δὲ μὲ αὐτήν, τὴν συνοχήν καὶ τὴν δύναμιν του.

Περιστάσεις τόσον παγκοίνως γνωσταὶ ὥστε νὰ μὴ χρειάζωνται λεπτομερῆ ἀπαρίθμησιν, ἔφερον ἐν τούτοις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ Λαϊκὸν κόμμα κατ' ἐπανάληψιν εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰς βασικὰς τάσεις τὰς ὁποίας ἐξεπροσώπει. Πότε εἰς τὴν μίαν πότε εἰς τὴν ἄλλην ἐξ αὐτῶν εὐρέθη ἔξω της γραμμῆς τὴν ὁποίαν ἀνέμενον ἀπὸ αὐτὸ ὅσοι τοῦ εἶχον ἀδιαλλείπτως κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ποράσχη τὴν ἐμπιστοσύνην των. Καὶ μὲ τὴν ἀμείλικτον καὶ σκληρὰν ἀναγκαιότητα τῶν πολιτικῶν φαινομένων ἥτις δὲν φείδεται προσωπικῶν ἀφοσιώσεων, οὐδὲ κἂν καταμερίζει ἐπισταμένως τὰς εὐθύνas ἀλλὰ ἐπιρρίπτει συλλήβδην ἐπὶ της ἡγεσίας τὰς ἀπογοητεύσεις καὶ ἀμφιβολίας τῶν μαζῶν, μία σοβαρὰ κρίσις ἡγεσίας ἐξέσπασεν ἀπὸ ἐτῶν, ἀδιάψευστος ἐκδήλωσις της ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ ἐκ τῶν κόλπων τοῦ ἰδίου κόμματος σύστασις νέων πολιτικῶν σχηματισμῶν μὲ τὸ ἴδιον κατὰ βάσιν ἰδεολογικὸν περιεχόμενον ἀλλὰ νέαν ἡγεσίαν καὶ νέας προσωπικὰς προμετωπίδας.

Οἱ νέοι αὐτοὶ πολιτικοὶ σχηματισμοὶ - ὁ Συναγερμὸς ἐν ἀρχῇ ἡ Ε.Ρ.Ε. ἔπειτα-κατέλαβον ἀπὸ ἀπόψεως μαζῶν ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν χώρον της Δεξιᾶς καὶ ἀνέλαβον νὰ διερμηνεύσουν τὰς ἰδίας τάσεις τῶν ὁποίων φορεὺς ἔως τότε ὑπῆρξε τὸ Λαϊκὸν Κόμμα. Ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων τοὺς ἔφε-
ρεν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἐθεμελείωσεν οὕτω τὴν ὑπόστασιν των ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ ἐρείσματα τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ ἡ ἀσκήσις της ἀρχῆς, ἐρείσματα ὕλικά καὶ ἐρείσματα ψυχολογικά.

Τὸ ζήτημα ἐπομένως της ἀνασυγκροτήσεως τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος ἔπαυσε νὰ ἀποτελῇ ζήτημα αὐτοῦ τούτου τοῦ κόμματος ὑπὸ τὴν στενω-
τέραν του ἔννοιαν καὶ κατέστη ζήτημα ἀνασυγκροτήσεως ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου της Δεξιᾶς, καὶ διὰ της Δεξιᾶς ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν της τοποθέτησιν ὡς ἐδημιουργήθη δηλαδὴ αὕτη ἐκ της ἀποσπάσεως μεγάλου ἀριθμοῦ συντηρητικωτέρων φιλελευθέρων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος. Καὶ ἐὰν κατόρθωνε ἐπομένως τὸ τύποις Λαϊκὸν Κόμμα νὰ ἐπιτύχῃ μεμονωμένως μίαν σημαντικωτέραν ἀπλῶς ἐκπροσώπησιν του ἐν τῇ Βουλῇ, δὲν θὰ ἔλυε τὸ πολιτικὸν πρόβλημα τὸ ὁποῖον καλεῖται καὶ φιλοδοξεῖ νὰ λύσῃ τὴν ἐνοποίησιν δηλ. της ἐθνικὸφρονος Δεξιᾶς ὑπὸ τὰς σημαίας του. Θὰ προσέθετεν ἀπλῶς καὶ μίαν ἐπὶ πλέον ἀπόχρωσιν εἰς τὰς ὑφισταμένας μονάδας της Δεξιᾶς, ἐξασθενίζουσαν ἴσως τὴν συνολικὴν αὐτῆς δύναμιν, περιπλέκουσαν δὲ πάντως μὲ ἐσωτερικὰς ἀντιθέσεις καὶ προσωπικὰς ἀντιδικίας τὴν κοινοβουλευτικὴν μᾶς κατάστασιν. Τὸ πρόβλημα διὰ τὸ οὐσίᾳ Λαϊκὸν Κόμμα δὲν συνίσταται ἐπομένως εἰς τίποτε ὀλιγώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνοποιηθῇ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του τὴν Δεξιάν. Πᾶν ἄλλο δὲν ἀποτελεῖ ἐπιδίωξιν πρὸς τὸ γενικώτερον τοῦ τόπου συμφέρον, καὶ ἀσφαλῶς δὲν πρόκειται νὰ ἔχῃ μακρὸν τὸν βίον.

Οὕτω τιθεμένου τοῦ ζητήματος, ἡ ἀνασυγκρότησις τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος περὶ ἧς τόσος γίνεται λόγος τελευταίως, θέτει ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων δύο κεφαλαιώδη θέματα: 1ον ἐν θέμα χρόνου, καὶ 2ον ἐν θέμα πολιτικῆς γραμμῆς.

Τὸ θέμα χρόνου εἶναι κεφαλαιώδες, διότι ὅπως ἡ πείρα τῆς ζωῆς ἔχει πρὸ πολλοῦ καταδείξῃ, τίποτε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ πολιτικῶς ἐφ' ὅσον δὲν γίνεται εἰς τὴν δέουσαν στιγμήν, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ δὲν ἔχουν δημιουργηθῇ αἱ προϋποθέσεις αἵτινες τὸ καθιστῶσιν ἀπαραίτητον. Καὶ ἡ μεγάλη τέχνη τῶν ἡγετῶν συνίσταται ἴσως ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὸ νὰ ἀκούουν τὰ μηνύματα τῆς Ἱστορίας καὶ νὰ ἀφίνουν τὴν Μοῖραν νὰ κρούσῃ τὴν θύραν τῶν ἀντὶ νὰ κατέρχωνται αὐτοὶ εἰς τὸ πεζοδρόμιον, τρέχοντες μὲ ἑξαλλοὺν ἀνυπομονησίαν, εἰς ἀναζήτησίν της. Ἐν τῷ προκειμένῳ δὲ ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ προϋποθέσεων αἵτινες καθιστοῦν μίαν λύσιν ἀναγκαίαν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοῶμεν τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν στιγμήν ὅπου θὰ ἔχῃ γίνῃ ἑκδηλὸς εἰς τὴν συνείδησιν τῶν μαζῶν ἡ ἀνεπάρκεια τῆς παρούσης Κυβερνώσεως ἡγεσίας ὅπως φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἀποστολὴν της. Πρὶν ἔλθῃ αὕτη ἡ στιγμή, ἡ συστηματικὴ ἀντίθεσις πρὸς πᾶν ὅτι λέγεται ἢ γίνεται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, αἱ ἀκατάπαυστοι πρὸς τὴν ὑπαιθρον σταυροφοφαί, καὶ ἡ πληθωρικὴ προβολὴ συσκέψεων, συνεργασιῶν καὶ νέων ἐξορμήσεων, κατ' ἀνάγκην ἤχεϊ εἰς τὸ κενὸν καὶ φέρει τὰ ἀντίθετα τῶν ποθουμένων ἀποτελέσματα. Προσβάλλει τὸ αἶσθημα τοῦ μέτρου τὸ ὅποιον παρ' ὅλας τὰς ἐπιπλάστους περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἐνδείξεις διέπει βαθύτατα τὰς ἀντιδράσεις τῆς κοινῆς μας γνώμης, ἐκνευρίζει τοὺς ἀπορροφημένους ἀπὸ τὸν σκληρὸν ἀγῶνα τῆς βιοπάλης πολίτας καὶ ἔχει συνηθέστατα τὰς πλέον ἀπιθάνους ψυχολογικὰς ἀντιδράσεις, πρώτη καὶ ἀσφαλεστέραν τῶν ὁποίων εἶναι τὸ νὰ φθεῖρεται μοιραίως ἐκ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἀρχῆς ἡ κυβερνώσα Πλειονοψηφία, ἀλλὰ νὰ φθεῖρεται παραλλήλως πρὸς αὐτὴν καὶ ἡ Ἀντιπολίτευσις. Καὶ τὸ ἔτι χειρότερον ἐπακόλουθον: ἡ ὑποτίμησις πάσης νέας ἐξορμήσεως εἰς τὰ ὅμματα τοῦ λαοῦ ὡς ἀπορροφούσης ἀπὸ προσωπικὰ ἢ κομματικὰ ἐλατήρια.

Ὅσα συμβαίνουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς κυβερνητικῆς πλειονοψηφίας δίδουν συχνὰ τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς ἀκατασχέτου φθορᾶς. Ἀκούονται καὶ λέγονται πολλάκις πράγματα ἀπὸ μέλη τῆς κυβερνήσεως, πράγματα ἀνήκοντα εἰς ἄλλον κόσμον πνευματικὸν καὶ ψυχικόν—καὶ ἴσως δὲν εἶναι σύμπτωσις ὅτι ὅλα αὐτὰ προέρχονται πρὸ παντὸς ἀπὸ νεοφωτιστοὺς ὁπαδοὺς τῆς Δεξιᾶς! Ἀλλὰ ἀποτελεῖ κατάφωρον παραποίησιν τῆς πραγματικότητος τὸ νὰ προεξοφλῇται ὅτι ἡ κοινὴ συνείδησις ἔχει ἀπὸ τοῦδε καταδικάσῃ τὴν σημερινὴν ἡγεσίαν τῆς ἐθνικόφρονος Δεξιᾶς. Ἐχει μάλιστα αὕτη ἴσως ἀκόμη ἀρκετὴν πίστωσιν ἐμπιστοσύνης ἐκ μέρους τῶν μαζῶν ὥστε ἀπαλλασσομένη ἐπιζημιῶν συνεργατῶν, ἀνασυγκροτούμενη καὶ ἐνισχυομένη νὰ φέρῃ μέχρι τέλους εἰς πέρας τὴν ἀποστολήν της. Τὸ εὐχόμεθα ὁλοψύχως δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὴν χώραν. Οὐδαμῶς

πάντως δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ κοινὴ συνείδησις τὴν ἔχει ἤδη καταδικάσῃ εἰς σημεῖον τοιοῦτον ὥστε νὰ ἀνεζητῇ μίαν ἄλλην λύσιν ἐκφράζουσαν τὰς ἰδίας τάσεις ἀλλὰ παρέχουσαν περισσότερα ἐχέγγυα ἱκανοποιήσεως τῶν. Ἔως οὗτο τοῦτο καταστῇ πραγματικότης αἱ προσπάθειαι συγκροτήσεως ἡ ἀνασυγκροτήσεως πολιτικῶν σχηματισμῶν εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἐθνικόφρονος Δεξιᾶς κατ' ἀνάγκην δὲν θὰ ἀπλώνεται εὐρύτερον πρὸς τὰς λαϊκὰς μάζας· θὰ περιορίζεται εἰς τὸν στενότερον κύκλον τῶν παλαιῶν πολιτικῶν στελεχῶν, καὶ χωρὶς νὰ δίδῃ λύσιν εἰς τίποτε θὰ περιπλέκῃ ἔτι μᾶλλον τὸν πολιτικὸν μηχανισμόν τῆς χώρας καὶ θὰ ἐξασθενίξῃ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς τῆς ἐθνικόφρονος παράταξιν ἐναντι τῶν φανερῶν ἢ ἐλλοχευόντων ἀντιπάλων της.

Τὸ Δεύτερον θέμα εἶναι θέμα πολιτικῆς γραμμῆς. Εἶναι ἀνάγκη δηλ. ὅχι μόνον νὰ συνειδητοποιηθῶσι εἰλικρινῶς καὶ ἀπεριφράστως αἱ βασικαὶ τάσεις τὰς ὁποίας μίαν νέαν μορφήν Λαϊκοῦ κόμματος καλεῖται νὰ ἐκφράσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ κερδηθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν μαζῶν δι' ὑπὸ τὴν νέαν ἡγεσίαν αὗται δύναται νὰ τύχῃσι τῶντι καλυτέρας ἱκανοποιήσεως. Ἡ ἀναρύνδεις τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν μαζῶν ἀποτελεῖ τὸ ἀποφασιστικὸν σημεῖον τῆς ὅλης προσπάθειας. Δὲν εἶναι ἐπομένως ἡ συσώρευσις γνωστῶν στελεχῶν καὶ ἡ ἐνσωμάτωσις τοπικῶν ἐπιρροῶν ἐκείνη ἡ ὁποία θὰ δημιουργήσῃ καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει δύναμιν, ἀλλὰ ἡ διεγερσις τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν μαζῶν δι' ὑπὸ τὴν νέαν ἡγεσίαν αἱ βλέψεις αὐτῶν θὰ τύχουν πλέον συνεποῦς, πλέον δραστηρίας, πλέον συγχρονισμένης ἀξιοποιήσεως. Ἀπὸ αὐτὸ κυρίως θὰ κριθῇ ἡ ἐπιτυχία τῆς προσπάθειας. Καὶ αὐτὸ ἀνάγεται ὅχι εἰς μακρὰς ἀπαριθμήσεις τοπικῶν δυνάμεων ἢ ἀξιολόγων συνεργατῶν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἐν ᾧ ὅσον ἐκείνα ὀνόματα τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν καὶ τῆς ἐξ ἀντικειμένου ἱκανότητός τῶν θὰ ἐσυμβόλιζαν κατὰ γενικὴν προτίμησιν τὰς τάσεις τῶν μαζῶν, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα θὰ παρείχετο ἡ ἀπαραίτητος ἐκείνη ἐμπιστοσύνη ἣτις χρειάζεται διὰ τὴν ἀναδημιουργίαν ἐνὸς ὄντως ζωντανοῦ καὶ συγχρονισμένου πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἡ μέσω ἐπιτροπῶν συγκερασμῶν καὶ πάσης φύσεως κομματικῶν πανστρατιῶν ἀνασυγκρότησις, ἐνέχει ὅλας τὰς ἀδυναμίας τῆς συλλογικῆς ἡγεσίας, ἐν τῇ προκειμένῃ δὲ περιπτώσει ἀκόμη ὀλιγώτερον δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ κόμματος ἀφ' οὗ θὰ φέρῃ τὴν σφραγίδα ἀπολιθωμένων καὶ ἀπηρχαιωμένων καταστάσεων ἀσυμβιβάστων πρὸς τὸν γοργὸν καὶ σκληρὸν ρυθμὸν ἀνανεώσεως τῆς ἐποχῆς μας. Ὅσοι ἐπομένως ἀντιμετωπίζουν τὸ πρόβλημα τῆς ἀνανεώσεως τοῦ κόμματος ὅχι ἀπλῶς μὲ τὴν προοπτικὴν τῆς ἐξασφαλίσεως μιᾶς κομματικῆς στέγης ἢ τῆς ἱκανοποιήσεως δικαίων ἢ ἀδικαιολογητῶν ἀνυπονομησιῶν ἀλλὰ μὲ τὴν προοπτικὴν εἰλικρινοῦς ἐξυπηρετήσεως τῶν συμφερόντων τῆς Ἐθνικόφρονος Δεξιᾶς ἧς τὸ Λαϊκὸν Κόμμα ἀρχήθεν ἀπετέλεσε τὸ κυριώτερον στήριγμα, ἔχουν καθήκον πρὶν προχωρήσουν περισσότερον εἰς τὰς προσπάθειαις τῶν νὰ λύσουν τὸ πρόβλημα αὐτὸ τῆς ἡγεσίας τῶν συσπειρούμενοι περὶ τὸ ἐν ᾧ τὰ

δύο εκείνα πρόσωπα διὰ τῶν ὁποίων νὰ δύνανται βασιμῶς νὰ ἐλπίζουν διὰ τὴν ἀνακτῆσιν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν μαζῶν, ὅταν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου δημιουργήσῃ τὰς προϋποθέσεις ἀλλαγῆς φρουρᾶς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐθνικοφροσύνης. Εἴτε τὰ πρόσωπα αὐτὰ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ νῦν ἀρχηγὸς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος εἴτε ἄλλος ἢ ἄλλοι τινες, οἱ ὁμιλοῦντες διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος πρέπει ἀπαραιτήτως καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἔχουν πεισθῇ ἐν ἀπολύτῳ ἐλικρινεῖα θέτοντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς συνειδήσεως, ὅτι εἶναι τῶντι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δύνανται ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτήν.

Ἄνευ αὐτῆς τῆς προκαταρκτικῆς καὶ ἐνδομύχου ἀποφάσεως, ἡ προσπάθειά των ταχέως θὰ κατατεμαχισθῇ καὶ θὰ ἀτονίσῃ εἰς τὸν κυκεῶνα τῶν πολυκεφάλων συνελεύσεων καὶ θὰ παρέλθῃ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου ὡς μία ἐπὶ πλέον ματαία ἀπόπειρα ἀναβιώσεως παρωχημένων καταστάσεων ἀποτυχοῦσα διότι ἔλλειπεν ἀπὸ αὐτὴν ἡ ρεαλιστικὴ ἐκτίμησις τῆς καταστάσεως, καὶ ὁ ἀνώτερος ἰδεαλισμὸς τῆς αὐτοθυσίας ὑπὲρ ἑνὸς γενικωτέρου σκοποῦ.

Π. ΠΙΠΙΝΕΛΗΣ

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ

Ἡ ἀποφασισθεῖσα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νέα Ἑλληνικὴ προσφυγὴ, εἰς τὸν Ο. Η. Ε. ἐπιβάλλει φυσικὰ ἀνάπαυαν πάσης κριτικῆς ὡς πρὸς τὴν ἀσκουμένην πολιτικὴν. Ἐχόντες ἀπὸ μακροῦ σαφῶς καθορίσῃ τὴν θέσιν μας ἔναντι ταύτης, εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα τὸν ἀπαραίτητον τοῦτον αὐτοπεριορισμόν, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ὁμιλήσωμεν ὅταν θὰ κλείσῃ καὶ τὸ νέον τοῦτο κεφάλαιον τῆς Κυπριακῆς ὑποθέσεως. Ἐκθέσαντες ἀπεριφράστως ποῖα ἔδει νὰ εἶναι ἡ πολιτικὴ μας, ἥδη ἀπὸ τοῦ 1954, ὅταν ἦτο δυνατόν νὰ χαραχθῇ ἄλλη γραμμή, πλέον ἀσφαλῆς καὶ πλέον ἀποδοτικὴ, δυνάμεθα εὐκόλως νὰ σιγῇσωμεν τώρα, εὐχόμενοι ἐλικρινῶς ὅπως δικαιωθῇ πλήρως ἡ κοινὴ ἐγκρίσει Κυβερνήσεως καὶ ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως υἱοθετηθεῖσα πολιτικὴ.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ παροῦσα φάσις τῆς Κυπριακῆς ὑποθέσεως δὲν ἐξαντλεῖται μὲ τὴν ἐνώπιον τοῦ Ο. Η. Ε. διαδικασίαν, ἀλλὰ ἐμπλέκεται κατ' ἀνάγκην καὶ πρὸς τὰ πανταχόθεν προβαλλόμενα σχέδια φιλικῆς διευθετήσεως πρὸ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, γνωρίζοντες ὅσα γνωρίζομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Κοινῆς γνώμης ἐπὶ τοῦ ἐξῆς σο-

βαρωτάτου θέματος. Τὸ πράττομεν ἀποκλειστικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐπισημάνωμεν ἕνα κίνδυνον καὶ χωρὶς καμμίαν δι-
 ἄθεσιν κριτικῆς.

Ἡ λύσις τῆς «ἐγγυημένης ἀνεξαρτησίας» ἣτις προβάλλεται ἀπὸ τινος ἐκ μέρους ὀρισμένων μελῶν τοῦ Ο. Η. Ε. καὶ κερδίζει φαίνεται ἑδαφος μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συνδυασθῇ κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον πρὸς τὴν παρέμβασιν τῆς Τουρκίας εἴτε ὡς ἐγγυητρίας Δυνάμεως εἴτε ἄλλως. Πῶς. Θὰ ἀποτελέσῃ ἐπομένως ἂν γίνῃ δεκτὴ, ἀπαγκίστρωσιν τῆς Νήσου ἀπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ Στέμματος, διὰ νὰ τὴν ἀγκιστρώσῃ ὅμως εἰς ἕν νέον διεθνὲς σχῆμα ἀπείρως δυσμενέστερον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς περαιτέρω ἐξελίξεως τοῦ ζητήματος. Ἐφ' ὅσον τὸ ζήτημα παρέμενεν ὡς ἐσωτερικὸν θέμα τῆς Βρεταννικῆς Κοινοπολιτείας, ὁ πόθος τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ πρὸς ἑνωσιν εὕρισκεν ἀντιμέτωπον αὐτοῦ μόνον τὸ Ἀγγλικὸν Στέμμα καὶ ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων ἐτῶν ἀπέδειξεν ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἀντίστασις αὐτῇ μοιραίως καὶ μάλιστα ταχέως θὰ ἐκάμπετο. Ἀφ' ἧς ἀντιθέτως διὰ τῆς «ἐθνοβόρας» πρὸ βολῆς τοῦ θέματος κατέστη τῶντι διεθνὲς, ἡ Τουρκία παρενεβλήθη ὡς τὸ πλέον ἀκαμπτὸν ἐμπόδιον.

Ἡ «ἐγγυημένη ἀνεξαρτησία» θὰ τὸ κατωχῶρνε καὶ τυπικῶς. Καὶ ταῦτα ἀσχετῶς τῆς διευθετήσεως ἣτις θὰ ἐδίδετο εἰς τὸ ἐσωτερικὸν Συνταγματικὸν καθεστὸς τῆς νήσου.

Ταῦτα διὰ σήμερον.

«ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΕΟΤΗΤΟΣ»

Τὸ εἴχομεν ἀποκαλέσῃ — ὅταν τὸ πρῶτον ἐγένετο λόγος περὶ αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι, «φεστιβάλ ἡλιθιότητος». Διότι μόνον αὐτὴν τὴν εἰκόνα ἡδύνατο νὰ συνθέσῃ ὁ ὁμαδικὸς ἀπόπλους πρὸς τὴν Μέκκαν τοῦ κομμουνισμοῦ πεντακοσίων ὑποψηφίων Ἰνστρουχτόρων ἐπινεύσει καὶ μὲ τὴν εὐλογίαν ἐνὸς ἐθνικόφρονος καὶ «δεξιῦ» καθεστῶτος ὅπως τὸ ἰδικὸν μας. Οἱ «προοδευτικώτεροι» ἐξ αὐτῶν θὰ περισυλλέξουν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡ πολυπείρος σοβιετικὴ προπαγάνδα, θὰ φέρῃ καταλλήλως ὑπ' ὄψει των, ὅσα θὰ τοὺς χρειασθοῦν διὰ τὴν περαιτέρω ἐνταῦθα σταδιοδρομίαν των, καὶ οἱ «καλόπιστοι» ἀλλ' «ἀκραιφνεῖς» ἐθνικόφρονες μὲ τὸν πολὺ ὀλίγον κριτικὸν νοῦν ὅστις συνήθως τοὺς διακρίνει θὰ μᾶς μεταφέρουν τὰς «ἀντικειμενικὰς» των παρατηρήσεις μὲ τὴν ἀπαραίτητον ἐπωδὸν των : «ὅλα δὲν εἶναι καὶ τόσον φοβερά εἰς τὴν Ρωσσίαν». Καὶ ὁ κομμουνισμὸς θὰ ἔχῃ κάμῃ καὶ πάλιν τὴν δουλειά του, ὅπως τόσον ἐπιτυχῶς τὴν ἔκαμε μὲ τὴν περυσιὴν ἐκείνην ἐπίσκεψιν τῶν διανοουμένων καὶ δημοσιογράφων μας οἱ ὁποῖοι ἐπὶ ἐβδομάδας ἐτροφοδότησαν τὸν Ἀθηναϊκὸν τύπον μὲ ὅσον προπαγανδιστικὸν ὕλικόν δὲν θὰ εἶχε ποτὲ φιλοδοξήσει νὰ «πλάσσῃ» εἰς αὐτὸν τὸ γραφεῖον τοῦ κ. Σεργέγιεφ. Καὶ αὐτὰ βεβαίως πάντοτε μὲ τὸ διάτρητον φύλλον συκῆς ὅτι «ἡμεῖς πᾶν ἄλλο εἴμεθα, ἢ κομμουνιστὰι ἀλλὰ τὰ σωστά σωστά...».

Οὕτω κάτι μένει πάντοτε ὡς καθαρὸν ὑπόλοιπον διὰ τὴν κομμουνιστικὴν προπαγάνδαν. Καὶ αὕτη μὲν τὴ δουλειά της κάμνει, καὶ τὴν κάμνει πολὺ καλά. Ἀλλὰ τί νὰ εἴπῃ τις διὰ τὸ ταλαίπωρον καὶ ἀόμματον ἐθνικόφρον καθεστὸς μας, τὸ ὁποῖον, ἐνῶ λαμβάνει ὁσάκις πρόκειται περὶ δημοσίων ἀγορεύσεων καὶ προεκλογικῶν προγραμμάτων, στάσιν λεονταρῇ καταπίνοντος φλόγας καὶ ἀπειλοῦντος μὲ συλλογικὴν ἐξαφάνισιν τὸν κομμουνισμόν.

ἔρχεται εἰς τὴν πρᾶξιν νὰ διευκολύνῃ — συνεπεία τίς οἶδε τίνος διπλωματικοῦ διαβήματος ἢ εἰσηγήσεως «ἐξύπνου» τινός, τὴν πλέον ἐπικίνδυνον, τὴν πλέον δηλητηριώδη — διότι εἶναι καὶ φαινομενικῶς — πλέον ἀνώδυνος — ἀνατρεπτικὴν προπαγάνδαν ; Τὸ ἐλάχιστον τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ λεχθῇ εἶναι ὅτι ἐν τοιοῦτον «ἐθνικόφρον» καθεστὸς δὲν ἔχει ἀκόμη ἀντιληφθῇ περὶ τίνος πρόκειται : ὅτι εἶναι ἄξιον τῆς τύχης του, καὶ ὅτι πάντως, ἀνακόλουθον, ἀκαθοδήγητον, ἀναρχικὸν εἰς τὴν σκέψιν καὶ σπασμωδικὸν εἰς τοὺς πάσης φύσεως αὐτοματισμοὺς τοῦ φόβου, τῆς δημοκοπίας καὶ τῆς συναλλαγῆς, ἄγεται καὶ φέρεται πρὸς τὸν ὀλεθρὸν του.

Καὶ ὡς νὰ ἦθελον οἱ ἀρμόδιοι νὰ ἀμβλύνωσι κάπως μὲ μίαν ἀθέλητον ἱλαρότητα τὸ ζοφερὸν τοῦ θέματος, ἤρχισαν τὰ ἀπίστευτα παζάρια διὰ... τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐπισκεπτῶν τοῦ φεστιβάλ... καὶ τὴν σεμνότητον ἀπὸ τοῦ ἐνὸς Ὑπουργεῖου εἰς τὸ ἄλλο μετατόπισιν τῆς περὶ τούτου εὐθύνης. Δὲν θὰ φύγουν πεντακόσιοι «διανοούμενοι» διὰ τὴν Μόσχαν ἀλλὰ «μόνον» πενήντα. Δὲν πταίει τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Προεδρίας ἀλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον Ἀσφαλείας. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μετῶντας μὲ τὴν ὁκτὰ τὴν ζημίαν, καὶ σκορπίζον εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τὰς εὐθύνas του, τὸ «δεξιὸν» καθεστὸς μας τακτοποιεῖ πλήρως τὴν συνειδήσιν του. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καθ' ὃν ἄλλοι, τακτοποιοῦν τὴν θέσιν των ἔναντι τοῦ ἀμαρτήματος, μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς ἐνέδωκαν εἰς αὐτό...

Ἀκόμη ριζικώτερον εἶχε λύση τὸ ζήτημα ἡ γενναϊόδωρος ἐκείνη κυρία τοῦ Αποῖεν Regime διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ταλλεϋράνδος ἔγραψε τὸ ἐξῆς ἱπποτικὸν σχόλιον : «Ἡ κυρία De Senlis ἀπεχθανομένη τὴν κοκετρίαν ἐνέδιδε πάντοτε προθυμώτερον... Ἀφ' οὗ οὕτως ἢ ἄλλως θὰ ἐνδύσωμεν, τί σημασίαν ἔχουν οἱ πενήντα ἐπὶ πλέον διαφωτισταί...».

ΑΚΟΛΑΣΙΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Μὲ τὴν ἴδιαν φυσικὰ [εὐλυγισίαν] εἰς τὴν σκέψιν, πληθύνονται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὰ τοιοῦτου εἶδους περιστατικά : Ἐπίσκεψις

διανοομένων Ρώσων, ρουμανικά μπαλλέτα, έορτή έλληνο - τσεχοσλοβαϊκή, αθλητική επίδειξις, συμμετοχή Ρουμάνων και Βουλγάρων, αντιαποικιακόν συνέδριον, έστρατεία κατά τών άτομικών όπλων, τσίρκο κ.δ.κ.

Διά κάθε μίαν από τας περιπτώσεις αυτές υπάρχει φυσικά και μία ειδικωτέρα δικαιο- λογία (πότε ό άνθρωπισμός, πότε τά έμπο- ρικά συμφέροντα, πότε τό βαθυστόχαστον άπόφθεγμα: «μά πως θά κάμωμεν άλλοιως»;) όπως και διά κάθε μίαν τοιούτου είδους έξόρμησιν, προβάλλεται ως προμετωπίς τής κινήσεως και τό όνομα ένός επιλέκτου Έλ- ληνος έθνικόφρονος. «Όσον δεξιό- τερα είναι τ ο πο θ ε τ η μέ ν ο ι, τό- σον χ ρ η σ ι μ ώ τ ε ρ ο ι μ α ς ε ί ν α ι ο ί Έ λ λ η ν ε ς», έλεγε πρό τινων έβδο- μάδων, εις έκ τών πλέον άρμολίων καθο- δηγητών τής σοβιετικής έν Έλλάδι προπα- γάνδας. Και γνωρίζουν πολύ καλά οί καθο- δηγηταί αυτοί ότι διά νά πλησιάσουν τας καχυπόπτους και πολυπαθείς έλληνικάς μά- ζας, τούς χρειάζεται κάποιον έντιμον και άπατηλόν προκάλυμμα, όπως τούς χρειάζε- ται—πρό παντός—και έν ζήτημα κοινού έν- διαφέροντος συγκινοῦντος αισθηματικώς αυ- τούς, επάνω εις τό όποιον εύθυγραμμίζονται άμέσως οί τοπικοί καθοδηγηταί, προβαδίζουν και υπερβάλλουν όλους τούς άλλους διά νά γίνουν σύμβολα και έμπνευσταί του άγώνος. Είναι ή τακτική του «βασικού κρίκου» τό- σον γνωστή εις την ιστορίαν του κομμουνι- σμού. Τήν διεκήρυξε επισημότατα ή 7η όλο- μέρεια του Κ.Κ.Ε. όταν έγραψε μεταξύ άλ- λων και τά εξής εις τας αποφάσεις της:

«Χρειάζεται νά υποστηρίξουμε και νά πρωτοστατούμε σέ κάθε κίνησι πού στρέ- φεται κατά τών ξένων ληστρικών έται- ριών, γιά τήν περιφρούρησι τών πλουτο- παραγωγικών πηγών, κατά τής παραχω- ρήσεως εδάφους γιά πολεμικές βάσεις τών ιμπεριαλιστών, κατά τής έτεροδικίας. Νά βρισκόμαστε στήν πρώτη γραμμή γιά κάθε κίνηση υπέρ του εκδημοκρατισμού τής χώρας, υπέρ τής καταργήσεως τών εκτάκτων νόμων... νά πρωτοστατούμε γιά νά δημιουργούνται και επεκτείνο- νται παντού τά όργανα του πατριωτικού άγώνα, όπως οί έπιτροπές Κυπριακού άγώνα, οί έπιτροπές υπέρ τών έξορίστων και φυλακισμένων, τής άμνηστίας, τής

αναλογικής κ.δ.κ...»

«Ε! λοιπόν» θά ειπουν οί «εϋφρεϊς» ή προοδευτικοί έκ τών δεξιών έθνικοφρόνων. «Θά πρέπη μήπως νά καταδικάζωμεν κάθε τι, απλώς και μόνον διότι συμβαίνει νά τó υποστηρίξη και κάποιος κομμουνιστής; Όχι βέβαια. Έκείνο όμως όπου ασφαλώς επιβάλλεται διά πάντα έθνικόφρονα έχοντα κόκκον νοῦ είναι, όταν βλέπει κάπου και εις οϊανδήποτε κίνησιν έμφυλλοχορῶντας κομμουνιστάς και αναλαμβάνοντας υπό οϊον- δήποτε προσωπείον τήν οῦσιαστικήν πρωτο- βουλίαν, νά «κουμπώνεται» από πάσης πλευ- ράς: Διότι ό κομμουνισμός δέν άσχολεϊται μέ φιλανθρωπίαν αλλά κάμνει πολιτικήν, και εις ότι άναμιγνύεται, από πονηροῦ έστί. Όταν δέ αί τοιαῦται πρωτοβουλίαι του, χρειάζονται τήν παρέμβασιν ή βοήθειαν του Κράτους τó όλιγώτερον τó όποιον θά ήδύνατο κανείς νά ζητήση, είναι όπως τó Κράτος αυτό τήν άρνεϊται άσυζητητί. Διότι τó κρά- τος μέ τας πολυπληθείς «άρμολίας» ύπηρε- σίας του π ρ ε π ε ι νά γνωρίξη τί κρύπτε- ται όπίσω π.χ. από τήν κάτω τών πυρηνι- κών όπλων, ή υπέρ του φοιτητικού φρεσιβάλ, ή υπέρ τής αναλογικής κ.λ.π. έστρατείας όπου υπέρ πάντα άλλον θορυβοῦν οί κομμουνισταί περιάγοντες έν είδει θλιβερών ψευδομαρτύ- ρων πότε τήν μίαν πότε τήν άλλην έκ τών ειδικευθεισών εις τόν ρόλον αυτόν «άδια- βλήτως έθνικῶν» προσωπικοτήτων. Και όταν τó Κράτος δέν εφαρμόζει έν τή πράξει μετά συνεπειάς αὐτήν τήν πολιτικήν τής στοιχειώ- δους αὐτοαμύνης, δέν είναι οὔτε έθνικόν οὔτε κἀν Κράτος, αλλά πανήγυρις όπου ό καθείς ήμπορεϊ νά θέτῃ χεῖρα άτιμωρητί εις ότι του άρέση.

ΤΟ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ "ΜΕΤΩΠΟΝ,"

Εις τας πολλάς άλλας απογοητεύσεις και άνησυχίας αί όποιαί συνεσφωρεύθησαν επί του έθνικού μας όρίζοντος, φαίνεται άτυχώς ότι, παρά τας καθησυχαστικάς και ως πάντοτε αὐταρέσκους επισήμους διαβεβαιώσεις, ή τύ- χη του έν Α ι γ υ π τ ω Έ λ λ η ν ι σ μ ο ὦ μ α ς έπιφυλάσσει και αὐτή πολλά τά δυσά- ρεστα. Παρά τήν πρὸς τόν Έλληνα Πρω- θυπουργόν δοθεῖσαν έγγραφως από τής 4ης 'Απριλίου έ. έ. βιαβεβαίωσιν έκ μέρους του Αιγυπτίου Προέδρου ότι «ή Αιγυπτιακή κυ- βέρνησις θά πράξη πᾶν τó κατ' αὐτήν ἵνα

διασκεδάσῃ τας άνησυχίας τών αδελφῶν ή- μων Έλλήνων», αί άνησυχίαι αὐτῶν όχι μόνον δέν διεσκεδάσθησαν αλλά και διαρ- κώς περισσότερον φαίνονται αιτιολογούμεναι από συγκεκριμένες πράξεις ή παραλείψεις τών αιγυπτιακῶν άρχῶν. Οί νόμοι τής 15ης 'Ιανουαρίου έ. έ. περί Αιγυπτοποιήσεως τών άνωτέρων έταιρειῶν παραμένουν ως θαμό- κλειος σπάθη επί τής Έλληνικής παροικίας, ή όποία καλώς γνωρίζει ότι πλήν τής τύχης αὐτῶν τούτων τών έλληνικῶν έταιρειῶν και του προσωπικοῦ των, όλόκληρον τó εις έλ- ληνικάς χεῖρας έμπόριον θά χάσῃ πλέον τας ρίζας του έν Αιγύπτῳ όταν θά παύσῃ νά τυγχάνῃ τής άγωγῆς και τών διευκολύνσεων έλληνικῶν τραπεζητικῶν ιδρυμάτων. "Ο,τι έπετεύχθη επί του προκειμένου όμοιάζει κα- ταπληκτικῶς πρὸς τήν διπλωματικήν έπιτυ- χίαν του 'Οδυσσεῶς εις τó σπήλαιον του Κύκλωπος ύποσχεθέντος νά τόν... φάγῃ τελευταῖον. Αλλά και νεώτεραι πληροφορί- αι προαγγέλλουν νέα μέτρα άφορῶντα τó έσωτερικόν έμπόριον έν τῇ χώρῃ τών όποίων θυμὰ θά είναι και πάλιν τó Έλληνικόν στοιχείον.

Η Κυβέρνησις εύρίσκειται τῶντι πρὸ σο- βαρωτάτου διλήμματος ως πρὸς τήν τηρητέαν έν προκειμένῳ πολιτικήν, εάν δηλ. προτιμώ- τερον είναι νά προσπαθῶμεν νά κερδίζωμεν χρόνον έπιβραδύνοντες κατά τό δυνατόν τήν μοιραίαν κατάρρευσιν τών παροικιῶν μας. ή εάν προτιμώτερον θά ἦτο νά στρέψωμεν ό- λην τήν προσοχήν μας εις τήν έξεύρεσιν του καταλληλοτέρου τρόπου παλινοστήσεως τών έν Αιγύπτῳ σημαντικῶν Έλληνικῶν κεφα- λαίων πρὶν ή ή προϋόσα μείωσις τής αξίας των θά τά έξανείσῃ όλοτελῶς. Μέχρι τής στιγμῆς φαίνεται άκολουθοῦσα τήν πρώτην, έκ τών δύο αὐτῶν, γραμμήν. Εὐχόμεθα όλο- ψύχως νά δικαιωθῇ, αλλά πρέπει πολύ νά προσέξη μή όταν προκύψῃ - εάν προκύψῃ - περὶ τῶν προσανατολισμῶν μας πρὸς τήν δευτέραν, είναι πλέον πολύ άργά.

ΠΟΛΕΜΟΣ!

Είναι ανάγκη νά διευκρινισθῇ περισσό- τερον εάν τῶντι έλέχθησαν όσα ό κος Μαίητλαντ, "Αγγλος συντηρητικὸς βουλευ- τής απέδωκε εις Έλληνα άρμόδιον περί προειδοποιήσεως ότι έν περιπτώσει πραγ- ματοποιήσεως του διαμελισμοῦ τής Κύπρου

θά έχωμεν Έλληνοτουρκικόν πόλεμον! "Ο- χι βεβαίως διότι μας φοβίξη ότι τῶντι έφθάσαμεν έως εκεί, αλλά διότι μας έμ- βάλλει εις μεγίστην άνησυχίαν τό γεγονός ότι υπάρχουν - εάν υπάρχουν - υπεύθυ- νοι παρ' ήμιν φανταζόμενοι ότι μέ τοιού- του είδους πυροτεχνήματα έξυπηρετεῖται πράγματι ή Κυπριακή υπόθεσις. Γνωρίζουν και οί άπλοι φαντάροι σήμερον ότι πόλε- μος μεταξύ μικροτέρων χωρῶν εις τήν έ- ποχὴν του Shape, του δου Στόλου, και τής στατηγικής άεροπορίας, είναι υλικῶς άδύ- νατος και πᾶσα σχετική άπόπειρα θά κα- τέλγῃν απλῶς εις οίκτράν διακωμώδισιν τῶν υπευθύνων της. Έπομένως προβολή τοιούτων ένδεχομένων έστω και υπό τήν μορφήν δυναμένων νά έπακολουθήσουν τόν διαμελισμόν λαϊκῶν αὐθορμητισμῶν, οὐ- δένα πρόκειται νά άνησυχήσουν. Τό μό- νον τó όποιον αντίθετως δύνανται νά προ- καλέσουν είναι νά κλονίσουν τήν έμπιστο- σύνην εις τήν σοβαρότητά μας. Και αὐτό μας άνησυχεῖ. Διότι ό πρὸς τά όσα λέγο- μεν σεβασμός του κόσμου δέν επιβάλλεται μέ βαρελλότα τοιούτου είδους, αλλά μέ ζυγισμένην και σοβαράν προβολήν του δικαίου μας.

Ο Κορς επί τών Έξωτερικῶν Υπουργός, διέψευσε τά άποδοθέντα εις αὐτόν υπό του Κου Μαίητλαντ, κατά τρόπον άτυχῶς μή καλύπτοντα πλήρως τó θέμα. Ο έν 'Α- θήναις όμως ανταποκριτής τών Times εις τας 7 'Ιουλίου, απέδωκε τούς ίδίους λό- γους εις άνώνυμον τινα «Greek Official». Είναι ανάγκη λοιπόν νά ζητηθῶν άμέσως έξηγήσεις από τόν έν λόγω ανταποκριτήν διότι δέν είναι έπιτετραμμένον, τόσον τó νά μείνῃ άνευ συνεπειῶν δι' αὐτόν μία έν- δεχομένη τοιαύτης σοβαρότητος άνακρί- βεια, όσον και νά παραμείνῃ εις τήν θέσιν του "Έλλην λειτουργός παρασχόν εις αὐ- τόν τοιούτου είδους πληροφορίας. Θά ἦτο τῶντι τραγελαφικόν και έκτάκτως άνησυ- χητικόν εάν ή σοβαρότης μας ως Κράτους και ως Έθνους παρέμενε άνευ οίασδήποτε συνεπειάς εις τήν διάκρισιν οίουδήποτε Έλληνο Official.

ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Έχει βεβαίως δίκαιον τó Έμπορικόν και Βιομηχανικόν Έπιμελητήριον Πειραι-

ὡς εἰς ὅσα λέγει καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸ τελευταῖον τοῦ ὑπόμνημα ἐπὶ τοῦ Ἑνιαίου φόρου. Ἰδίως αἱ εἰσηγήσεις του περὶ μειώσεως τῶν συντελεστῶν διὰ τὰ μέσα εἰσοδήματα καὶ περὶ καταργήσεως τῆς προεισπραξίας εἶναι τόσον προδήλως δικαιολογημένα ἀπὸ τὰ πράγματα ὥστε θὰ ἔπρεπε αὐτεπαγγέλτως νὰ τὰς εἶχε ἡδη πραγματοποιήσει τὸ Κράτος. Ἐφέτος μάλιστα μὲ τὴν γνωστὴν ὑπεραπόδοσιν τῶν ἐσόδων, ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀσυλλήπτου ἀναλογισμοῦ μέτρου τοῦ ὑποχρεωτικοῦ δανεισμοῦ τῶν πολιτῶν εἰς τὸ Κράτος (προεἰσπραξίς) καθίσταται ἀκόμη πλέον ἐξοργιστικὴ. Ἀναμένοντες δὲ νὰ ἴδωμεν ἂν τὸ Κράτος συνειθίσκει νὰ ἐνθλακῶναι κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ὅπου εὕρη προσόδους, ὅταν δὲν ἔχη χρήματα, θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ τὸ πράττει καὶ ὅταν ἔχη.

Ἀλλὰ δὲν φανταζόμεθα τὸ Ε.Β.Ε.Π. τόσον ἀφέλῃς ὥστε νὰ πιστεύσῃ, εἰς τοιοῦτου εἴδους ἀπίστευτα πράγματα. Καὶ θὰ τοῦ ὑποδείξωμεν κάποιον ἄλλον δρόμον. Εἰς ὅλας τὰς δημοκρατικὰς χώρας, τοὺς φόρους τοὺς ψηφίζουν οἱ λαοὶ διὰ τῶν ἐκπροσώπων των. Καὶ ἐν προκειμένῳ ἐνιαῖοι καὶ μὴ φόροι καὶ αἱ τελευταῖαι τροποποιήσεις των ἐψηφίσθησαν πειθαρχικῶς ἀπὸ τὴν «ἀρραγῇ» πλειονοσίαν τῆς Βουλῆς. Πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ λαοῦ ἐν τῇ Βουλῇ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὰς τάξεις των, θὰ ἔπρεπε ἐπομένως περισσότερον νὰ στραφῶν τὰ ἐπιμελητήρια, καὶ νὰ τοὺς δώσωμεν ἐν ἡχηρὸν μάθημα. Κάποιος πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ εἶναι ὑπεύθυνος καὶ νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπείας τῆς ἀσυγγνώστου δοκιμασίας εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεβλήθησαν τόσαι ἑκατοντάδες χιλιάδων φορολογουμένων.

Αἱ ἀστικαὶ συγκοινωνίαι Θεσσαλονίκης.

Λυπούμεθα εἰλικρινῶς ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν πρὸς τὰς ἐξηγήσεις δι' ὧν ὁ Κορὸς ἐπὶ τῶν Συγκοινωνιῶν Ὑπουργὸς ἠθέλησε νὰ ἐμφανίσῃ ὡς συμφέρουσιν τὴν ψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀστικῶν Συγκοινωνιῶν, Θεσσαλονίκης. Ἡ λύπη μας εἶναι εἰλικρινὴς καὶ ἐπὶ τοσοῦτω μεγαλυτέρῳ καθότι θὰ ἠθέλωμεν ὅπως νέος πολιτικὸς ἀνὴρ, ὡς αὐτὸς, μὴ συνδέσῃ τὴν ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ Συγκοινωνιῶν παρουσίαν, τοῦ μέν νομοθε-

τήμα διὰ τὸ ὁποῖον συντριπτικὴ εἶναι ἡ γνώμη τόσον τῆς κοινωνίας τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης ὅσον καὶ παντὸς ἀντικειμενικῶς καὶ ἀκομματίστως κρίνοντος τὰ πράγματα, ὅπου καὶ ἂν εὗρίσκειται. Ἡ ἐπὶ κλησίς τοῦ νόμου 2119/52 τοῦ ψηφισθέντος ἐπὶ Κυβερνήσεως τοῦ Κέντρου, οὐδόλως ἀμβλύνει τὴν γενομένην διὰ τῆς νέας ρυθμίσεως τοῦ ζητήματος ζημίαν. Ἀποτελεῖ τὴν συνήθη ἀτυχῶς ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀναιμικὴν δικαιολογίαν τὴν χρησιμοποιοῦμένην ὅταν γίνεται κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ἄλλως νὰ δικαιολογηθῇ. Διότι ἂν ἦτο — καὶ πράγματι ἦτο — τραγελαφικὴ ἡ δοθεῖσα τότε εἰς τοὺς λεωφορευομένους εὐχέρεια νὰ ἐκμεταλλεύωνται προνομιακῶς εἰς τὸ διηνεκὲς τὰς συγκοινωνίας — κληρονομοῦντες τὰ δικαιώματά των, ἡ συνιστῶντες προίκας — τὸ Κράτος εἶχε πᾶν δικαίωμα καὶ ὑποχρέωσιν ὅπως παρέμβῃ καὶ καταργήσῃ τὸ προνόμιον αὐτό, ἂν δὲ εἰχθῇ ὑπὸ τὰ ὅμματα ὁ λοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ὀννης, ἡ ἀνεπαρκὴς, ἀνάλητος, ἀπολίτιστος καὶ ἐξευτελιστικὴ διὰ τὸν πολίτην καὶ τὸ Κράτος ἐξυπηρέτησις τῆς ἀστικῆς συγκοινωνίας ἀπὸ τοὺς προνομιούχους τοῦ ν. 2119. Ὁ ἴδιος ἄλλως τε ὁ νόμος αὐτός, ὡς βεβαίως ὁ Κορὸς Γ. Πάλλης ὁμλεῖ περὶ ἀνανεώσεως τοῦ προνομίου μετὰ 12ετίαν «ἂν συντρέχει δικαιολογία». Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅλοι θὰ ἐχειροκρότουν τὴν Κυβέρνησιν ἂν χρησιμοποιοῦσα ὅλα τὰ νομικὰ μέσα τὰ ὁποῖα διαθέτει ὡς Κράτος, ἀπῆλθαι τὴν κοινωνίαν τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὴν βάρβαρον ἐκμετάλλευσιν τῆς, καὶ ἔδιδεν ἐμπράκτως τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὸ σημερινὸν Κράτος εἶναι ἀποφασισμένον νὰ καθιστᾷ ἀδυνάτους τοιαύτας ἐκμεταλλεύσεις — καὶ τοῦτο ἀσχετῶς τοῦ ποῦ θὰ ἔπρεπε τελικῶς νὰ εἶναι ὁ φορὸς τῆς ἐπιχειρήσεως συγκοινωνιῶν. Ἀντὶ τούτου βλέπομεν τὸ Κράτος νὰ παρεμβαίνει καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς πείσμα ἀντιρρήσεων πανταχόθεν ἐκδηλωθεισῶν, μίαν νέαν σειρὰν προνομίων ὑπὲρ τῶν ἰδίων προνομιούχων, τῶν ὁποίων ἡ ἀπαρίθμησις ἐπανειλημμένως ἔχει γίνῃ χωρὶς νὰ μειωθῇ οὐδαμῶθεν ἡ σημασία των. Διότι βεβαίως δὲν μειώνεται ἡ σημασία τῆς ἐγγυήσεως συμβατικῶς καὶ νομοθετικῶς ἐνὸς ἀληθῶς το-

κογλυφικοῦ κέρδους 20 ο/ο ὑπὲρ τῶν μετόχων τοῦ νέου ὁργανισμοῦ, ἐκ τοῦ ὅτι ὡς ὁ Κορὸς Πάλλης βεβαίως, ἡ ἐγγύησις δὲν θὰ εἶναι διὰ 20 ο/ο ἀλλὰ διὰ 17 ο/ο.

Θὰ εἰμεθα πρόθυμοι ὅμως καὶ τοῦτο νὰ δεχθῶμεν — καὶ νὰ ἐπισημοποιήσωμεν ἀκόμη ὅτι ἀντὶ τῶν «200 οἰκογενειῶν» μεγαλοαστῶν, αἵτινες ὅπως λέγεται κυβερνῶσι τὴν Γαλλίαν, ἡμεῖς ἔδω ἔχομεν τὰς «2.000 οἰκογενεῖας τῶν λεωφορευομένων, τῶν τυπογράφων κλπ. ὁργανώσεων ἐπιβαλλόντων μὲ τὴν κομματικὴν των δύναμιν τὰς ἀπόψεις των» ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐξασφαλισθῇ πολιτισμένη συγκοινωνία διὰ τὰς μεγάλας πόλεις τῆς χώρας μας ἢ ἄλλα ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ αὐτὸ ἀκριβῶς, τὸ παρελθὸν τῶν ἀμειβομένων σήμερον προνομιούχων διαψεύδει τοῦτο κατηγορηματικῶς. Καὶ δι' αὐτὸ μεριζόμεθα πλήρως τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν, ὅλων τῶν ἐργαζομένων καὶ μικροαστῶν τῆς χώρας μας, οἱ ὁποῖοι πρὸς ὄνειδος τοῦ πολιτισμοῦ μας ὑποβάλλονται καθ' ἡμερῖν ὡς εἰς τὴν ταπεινωτικὴν ἀνάγκην ὅπως χρῆσιμολογοῦν ἀστικὰ λεωφορεῖα.

ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ τοῦ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟῦ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ.

Ἐπικροτοῖμεν ἀνεπιφυλάκτως τὰ πορίσματα εἰς ἃ κατέληξεν τὸ συνελθὸν ἀπὸ 30ῃ Ἰουνίου μέχρι 2ας Ἰουλ. ἐ. ἐ. ἐν Ἀθήναις Πανελληνίον Βιοτεχνικὸν Συνέδριον. Ὅταν ἔχη τις ὑπ' ὄψει τί γίνεται ἐν Βελγίῳ, Ὀλλανδίᾳ, Γερμανίᾳ κλπ. ὑπὲρ τῆς βιοτεχνίας καὶ πῶς ἔχει ὁργανωθῇ εἰς τὰς χώρας αὐτάς ἡ πιστοδότησις, ἡ ἐξασφάλισις τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ τεχνικὴ κατάρτισις τῶν στελεχῶν τῆς κ. ὁκ., ἀντιλαμβάνεται πληρέστερον τὴν καθυστέρησιν εἰς ἣν εὗρίσκειται εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἡ χώρα μας, ὅπου ἐν τούτοις εἰδικοί δημογραφικοὶ καὶ κοινωνικοὶ λόγοι ἔπρεπε νὰ εἶχον ἐπιβάλλῃ μεγαλυτέραν στοργὴν ὑπὲρ τῆς τάξεως αὐτῆς. Μόνον τὸ γεγονός ὅτι ἡ βιοτεχνικὴ τάξις κατέχει ἀπὸ ἀπόψεως ἀπασχολήσεως ἐργατικῶν δυνάμεων τὴν πρῶτην θέσιν μετὰ τὴν γεωργίαν καὶ ἀπὸ ἀπόψεως χρηματοδοτήσεως μόλις τὴν ἐβδόμην (τελευταίαν) ἀρκεῖ διὰ τὴν συνοψίσῃ τὴν εἰκόνα τῆς παραμεληθείσης, ἀκόμη πλέον δυνηρὰν ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὅτι καθ'

ὅλα τὰ κομμουνιστικὰ ἔγχειρίδια, ἡ βιοτεχνικὴ καὶ ἐν γένει ἡ μικροαστικὴ τάξις ἀποτελεῖ τὸν σκληρότερον πυρῆνα, ἀστικῆς ἀντιστάσεως.

Ἀλλὰ περισσότεραν σημασίαν ἀπὸ ὅλας τὰς λοιπὰς ὑποδείξεις τοῦ Συνεδρίου ἀποδίδομεν εἰς τὰς ἀφορώσας τὴν ἐκπαίδευσιν τεχνιτῶν μαθητῶν καὶ τὴν λειτουργίαν βιοτεχνικῶν ἐργαστηρίων. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς βιοτεχνίας, τῶντι, ὅπως ἄλλως τε καὶ εἰς τὰς περισσότερας τῶν λοιπῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων, κ ε φ α λ α ι ο ν ἀποτελεῖ πρὸ παντός ἡ ἐργασία. Ἡ τεχνικὴ ἀριότης, ἡ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ προϊόντος αὐτῆς καθ' ἑαυτήν. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους οἱ τεχνίται ἔκαμαν κράτη μεγάλα, καὶ κοινωνικὰ καθεστῶτα ἀπαράσάλευτα. Μὲ τοὺς εἰδικευμένους τεχνίτας τοὺς ὁποίους ἔφερκεν ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὁ Φρειδερίκος ὁ Μέγας ἔθεσε τὰ θεμέλια τοῦ μεγαλείου τῆς Πρωσσίας. Τὸ Κράτος πρέπει νὰ τοὺς θεωρῇ ὡς ἕνα ἐκ τῶν κυριωτέρων στυλοβατῶν του, καὶ νὰ πράξῃ τὰ ἀδύνατα διὰ νὰ τοὺς καθηλώσῃ εἰς τὴν ἐργασίαν των ὅχι μὲ καταναγκασμὸν βεβαίως ἢ ἀπὸ ἀπεισίας, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην καὶ ὑπερηφάνειαν ἣτις συνδέει τὸν ἄνθρωπον πρὸς μίαν γνώριμον καὶ ἀποδοτικὴν ἐργασίαν. Αὐτὸ θέλει συντονισμένην προσπάθειαν κράτους καὶ τεχνίτου. Νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θὰ τὴν ἴδωμεν νὰ ἀπορρῇ ἀπὸ τὸ τελευταῖον συνέδριον; Τὸ εὐχόμεθα ὁλοψύχως....

ΔΙΔΩΜΑΤΙΚΑ

Λυπούμεθα εἰλικρινῶς ἀναγκαζόμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν διοικεῖται τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν, καὶ τοῦτο διότι καμμία ἐχθρική προδιάθεσις δὲν μᾶς ἐμπνέει διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ σημερινοῦ Ὑπουργοῦ. Ἀλλὰ μᾶς εἶναι ἐντελὲς ἀδύνατον νὰ παρέλθωμεν ἀσχολίαστον τὴν κατ' ἀπόλυτον ἐκλογὴν εἰς Πρεσβευτὴν προαγωγὴν ὑπαλλήλου ὁ ὁποῖος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ συμμοριτοπολέμου ἦτο γνωστὸς ὡς τὸ κέντρον τῆς Ἐαμικῆς κινήσεως μεταξὺ τῶν διπλωματικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὁ ὁποῖος ἀποσταλεῖς εἰς μακρυνὴν Ἀφρικανικὴν πρωτευούσαν ἐσυνέχισε τὴν ἰδίαν δραστηριότητά του εἰς τὸ νέον του περιβάλλον εἰς σημείον ὥστε νὰ προκαλέσῃ διάβημα Πρεσβευτοῦ μεγάλης Συμμάχου Δυνάμεως ἐν Ἀθήναις δη-

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (*)

Ἐξωτερική πολιτική εἶναι ἡ ἔναντι τοῦ ἔξω κόσμου προβολή καὶ διεκδίκησις τῶν Ἐθνικῶν συμφερόντων.

Ὁ ἄνθρωπος ὅπως καὶ τὸ ἔθνος δὲν ζοῦν ἀπομονωμένοι εἰς τὸ περιβάλλον εἰς τὸ ὁποῖον τοὺς ἔταξεν ἡ ἱστορία. Εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ ἐπαφὴν πρὸς τὸν γύρω κόσμον, τὰ συμφέροντα τῶν ἐμπλέκονται πρὸς τὰ συμφέροντα τῶν περιβαλλόντων αὐτοὺς καὶ δημιουργοῦν τὴν ἀνάγκην συνεχοῦς παρακολουθήσεως καὶ

λώσαντος ἀπεριφράστως εἰς τὸν τότε Ἑλληνα Ὑφυπουργὸν ὅτι οἱ ἐν τῇ ἐν λόγω Ἀφρικανικῇ πρωτευούσῃ συνάδελφοι τοῦ ἀποφεύγουν πᾶσαν ἐπαφὴν πρὸς τὸν Ἑλληνα ἀντιπρόσωπον βέλαιοι ὄντες ὅτι τὰ λεγόμενα τῶν μεταδίδονται εἰς τὴν Ρωσικὴν Πρεσβεΐαν! Διὰ τὸν ἐν λόγω ὑπάλληλον αἱ παρ' ἡμῖν ἀρμοδίαι ὑπηρεσίαι κατέχουν ὅλα τὰ σχετικὰ στοιχεῖα καὶ ἂν αἱ πληροφορίες μας εἶναι ἀκριβεῖς, προέβησαν πρὸ εἰκοσαήμερου περὶ που εἰς διάβημα σχετικόν. Ἐὰν ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου ἡρωτάτο, θὰ ἐπεβεβαίωμε φυσικὰ ὅλα τὰ ἀνωτέρω, προσθέτουσα πιθανῶς καὶ πολλὰ ἄλλα διὰ τὰ ὁποῖα ἡ δημοσιότης δὲν θὰ ἦτο ἴσως ἐμπρέπουσα. Ἀλλ' ἐν προκειμένῳ μὲ ὑπερηχητικὴν ταχύτητα ἐμαγειρεύθη ἡ προαγωγή χωρὶς κἂν νὰ ἐρωτηθῇ ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία, ἡ ὁποία ὑποτίθεται ὅτι κάπως καλύτερον γνωρίζει τοὺς ὑπαλλήλους τῆς.

Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι αἱ ποτὲ Ἑ α μ ι κ α ἰ κ λ ῖ σ ε ι ς, δὲν ἀποτελοῦν πλέον σήμερον σημαντικὸν ἐμπόδιον διὰ τὴν τιμητικὴν ἐξελισσιντῶν καλῶν ὑπαλλήλων. Ὅπως πληροφοροῦμεθα ἄλλος ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, χρησιμεύσας κατὰ τὴν ἐλευσινὴν ἐποχὴν τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς ὡς διευθυντῆς τοῦ περιφύμου Γραφείου Τύπου Καΐρου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐσκορπίζετο ὅλη ἡ πλέον ὑπουργὸς Ἀντιβασιλικὴ καὶ Ἀνατρεπτικὴ προπαγάνδα, μετετέθη ὡς πρῶτος γραμματεὺς τῆς Πρεσβεΐας Λονδίνου. Καὶ ἡ μὲν «λεπτομέρεια» αὐτῇ τοῦ ἐαμίζοντος παρελ-

θόντος ἐνδέχεται ἴσως νὰ μὴ ἔχει πλέον σήμερον πέρασιν... Ἀλλὰ ὁ ἐν λόγω ὑπάλληλος συμβάλει νὰ εἶναι καὶ ὁ ἥρως τῆς περιφύμου «ταμιακῆς ἀνωμαλίας» τοῦ Προξενείου Καζαμπλάνκας περὶ τῆς ὁποίας εἴχομεν γράψῃ εἰς πρῶτον φύλλον μας συνεπεῖα τῆς ὁποίας εἶχε τότε μετατεθῇ καὶ παραπεμφθῇ εἰς συμβούλιον. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου διενεργηθῇ ὑπηρεσιακὴ ἀνάκρισις ὑπὸ τοῦ Πρεσβευτοῦ Κου Ἀνισσά ὅστις εἰς τὴν ἀπὸ 16ην Μαΐου 1953 ὑπ' ἀρ. 23642 ἐκθεσὶν του, διετύπωσε συντριπτικὰ ὄντως συμπεράσματα, ὑπολογίσας τὸ προκῦπτον ἔλλειμμα ἐκ διαχειρίσεως κληρονομιῶν κ.λ.π. εἰς 3.119.153 φράγκων.

Δὲν χρειάζονται νομιζόμεν περισσότερα σχόλια.

Καὶ ἂν τὰ περιστατικὰ αὐτὰ συνέβαινον ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις, θὰ εἴμεθα ἴσως ἐπιεικέστεροι. Ἀλλὰ τοποθετούμενα εἰς μίαν στιγμὴν ὅπου τόσος φόρυβος γίνεται περὶ «ἀναγεννήσεως» τοῦ διπλωματικοῦ κλάδου, ὅπου ὕβριζονται συλλήβδην ὡς ἀνίκανα πολύτιμα στελέχη, ὅπου μεταβάλλονται εἰς διπλωμάτας στρατηγοὶ καὶ μαγειρεύονται κοσμοϊστορικὰ νομοθετήματα πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ κλάδου, δίδουν τὸ ἀληθές μέτρον τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς σοβαρότητος μὲ τὰς ὁποίας συντελεῖται αὐτὴ ἡ «ἀναγέννησις» καὶ ἀπελπίζει ἀπαξ διὰ παντὸς ὅσους ἐπίστευσαν ὅτι κἂν καλὸν δύναται σήμερον νὰ γίνῃ εἰς τὸν τομέα αὐτὸν τῆς διοικήσεως.

διεκδικήσεως αὐτῶν. Ἡ παρακολούθησις καὶ ἡ διεκδίκησις τῶν συμφερόντων αὐτῶν τοῦ ἔθνους ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

Ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου ὁρισμοῦ προκύπτει ἀναγκαστικῶς ὡς πρώτη διαπίστωσις, τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καλεῖται νὰ καλύψῃ τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ἐθνικῶν ὑποθέσεων. Δὲν ὑπάρχει, τῶντι ὑπόθεσις ἐθνικὴ ἢ θέμα γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον νὰ μὴ ἐμπλέκεται πρὸς τὰ ἔξω τῶν συνόρων μας διαδραματιζόμενα νὰ μὴ χρήσῃ ἐπομένως, κατὰ τι μέρος τοῦλάχιστον ἐπεξεργασίας, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

* *

Θὰ ἦτο μάταιον νὰ ἀπαριθμήσω ἐν πρὸς ἐν τὰ θέματα αὐτά. Ἡ διαχείρισις τῶν ἀποτελεῖ ἄλλως τε τρόπον τινὰ ζήτημα τακτικῆς, διεπομένη ἀπὸ τὰς περιστάσεις, τὴν ἰδιάζουσιν φύσιν ἐνὸς ἐκάστου ζητήματος, τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἐμπνευσιν τοῦ ἐπιφορτισμένου αὐτῆς, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ὑπόκειται εἰς γενικοὺς κανόνες. Δυνάμεθα πάντως νὰ κατατάξωμεν τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν θέματα εἰς τέσσαρας μεγάλους τομεῖς, τοῦτο δὲ κυρίως διότι θὰ μᾶς εὐκολύνῃ εἰς τὸ νὰ συναγάγωμεν ὠρισμένα βασικῆς φύσεως συμπεράσματα.

Ὁ **Πρῶτος τομεὺς** τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς περιλαμβάνει τὰ θέματα τὰ συναφῆ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους. Εἶναι προφανές ὅτι τὸ Κράτος πρὶν ἢ κἂν σκεφθῇ πῶς θὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ λοιπὰ του προβλήματα, χρειάζεται νὰ ἐξασφαλίσῃ, ἔναντι παντὸς κινδύνου, τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἀκεραιότητά του.

Ὁ **Δεύτερος τομεὺς** τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἀνάγεται εἰς τὰς ἐθνικὰς βλέψεις, τὰς ὁποίας καλεῖται νὰ ἐξυπηρετήσῃ. Τὸ ἔθνος, ὅπως καὶ ὁ ἄνθρωπος, δὲν εἶναι τελείως αὐτεξούσιον εἰς τὸν βίον του, δὲν ἀρχίζει τὴν ζωὴν του ἀπὸ τῆς σήμερον. Ἀποτελεῖ ἓνα κρίκον μιᾶς ἀτελειώτου ἀλύσεως ἣτις ἐκκινεῖ ἀπὸ τὰς σήμερον. Ἀποτελεῖ ἓνα κρίκον μιᾶς ἀτελειώτου ἀλύσεως ἣτις ἐκκινεῖ ἀπὸ τὰς σήμερον. Ὡς ἐκ πηγὰς τῆς ἱστορίας του καὶ προεκτείνεται πρὸς τὸ ἀτελειώτον μέλλον. Ὡς ἐκ τούτου βαρύνεται μὲ μεγάλας ὑποθήκας ἀπὸ τὸ παρελθόν του εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὁποίων ἐκάστη γενεὰ ἔχει νὰ προσφέρῃ τὰς δυνατότητάς της. Ἐχει νὰ ἐπανορθώσῃ ἐνίοτε παλαιὰς ἱστορικὰς ἀδικίας, νὰ ὁλοκληρώσῃ, ἀλλαχοῦ, τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα αὐτοῦ, νὰ ἐξασφαλίσῃ, ἀλλαχοῦ, τὴν οἰκονομικὴν ἀνεξαρτησίαν ἢ τὴν πνευματικὴν του ἀκτινοβολίαν. Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὰς ἱεράς ἐκ τοῦ παρελθόντος κληρονομίας τὰς ὁποίας οὐδὲν ἔθνος ἄξιον νὰ ζῇ ἀνεξάρτητον δικαιούται νὰ λησμονήσῃ, διότι ἀποτελοῦν τὸν πλέον πολυτίμον θησαυρὸν τῆς ἐθνικῆς κοινοκτημοσύνης. Καὶ δι' αὐτὸ εἴς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων Γάλλων συγγραφέων ὁ ὁποῖος τυγχάνει νὰ εἶναι καὶ ὁ θεωρητικὸς τοῦ ἐθνικισμοῦ ὁ Barres ἔδωκε διὰ τὸ ἔθνος τὸν ἐξῆς ἀξιοθαύμαστον ὁρισμόν. «Ἐθνος ἀποτελεῖ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἰδιοκτησίαν ἐνὸς παλαιοῦ κοιμητηρίου τοῦ ὁποίου ὅλοι ἀποδεχόμεθα τὴν ἐξ ἀδιαιρέτου κληρονομίαν.»

Ὁ **Τρίτος τομεὺς** τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς περιλαμβάνει τὰ θέματα τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν εὐζωίαν καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ. Τὰ οἰκονομικὰ θέματα ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν, ὡς γνωστόν, ἐμπλέκονται περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πρὸς τὰς διεθνεῖς καταστάσεις. Ὅλα τὰ νεῦρα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς ἐνὸς τόπου ἔχουν κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον τὴν ἐξάρ-

(*) Διάλεξις δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Π. ΠΙΠΙΝΕΛΗ εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Ἑθνικῆς Ἀμύνης, τὴν 24-6-1957.

τήσιν των ἐκ τῶν ἔξω τῶν συνόρων μας λαμβανόντων χώραν: τὸ ἐμπόριον, αἱ σχέσεις τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, ἡ πιστοδότησις τῆς οἰκονομίας, ἡ τεχνικὴ ἀλληλοσυμπλήρωσις κ.δ.κ. Εἶναι ἐπομένως πολὺ φυσικὸν ὅλαι αὐταὶ αἱ οἰκονομικαὶ δραστηριότητες νὰ ἐμπλέκωνται πρὸς τὰς σχέσεις μας μετὰ ξένων κρατῶν καὶ νὰ ἀποτελῶσιν ἀντικείμενον τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

Ὁ Τέταρτος καὶ τελευταῖος τομεὺς ἀνάγεται εἰς τὰ θέματα τῆς πνευματικῆς ἀκτινολογίας ἐνὸς λαοῦ, ἡ ὁποία χρῆζει ἐξασφαλίσεως καὶ συνεχοῦς ἐξυπηρέτησεως. Ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἐπανέλθω ἐν κατακλείδι τῆς σημερινῆς ὁμιλίας δεδομένης τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν παρουσιάζει τὸ θέμα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς.

* *

Ἡ κατάταξις καὶ ἀπαρίθμησης τῶν τομέων αὐτῶν ἐφ' ὧν ἀσκεῖται ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, ἐπιτρέπει ἤδη ἀφ' ἐαυτῆς τὴν συναγωγὴν ὠρισμένων συμπερασμάτων τὰ ὁποῖα καταλήγουν νὰ εἶναι τὰ βασικὰ δόγματα πάσης ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ὅπως ἡ ἀπλή αὐτὴ ἀπαρίθμηση καθιστᾷ ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς νοητόν, ὅλοι οἱ τομεῖς τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἶναι ἐξ ἴσου κεφαλαιώδους σημασίας. Ἐκ τούτου ἀναγκαστικῶς ἔπονται τὰ ἀκόλουθα τρία δόγματα:

Πρῶτον. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ὀφείλει νὰ ἐξυπηρετῇ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ἐκάστοτε δυνατοῦ, ὅ λ ο υ ς τοὺς τομεῖς αὐτῆς. Δὲν νοεῖται ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἡ ὁποία προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ ἓνα ἐκ τῶν τομέων αὐτῆς, παραγνωρίζουσα ἢ παραμελοῦσα τελείως τοὺς ἄλλους: τὴν ἀσφάλειαν π. χ. ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς εὐζωίας τοῦ λαοῦ, ἢ τὴν εὐζωίαν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀσφαλείας, ἢ τὰς ἐθνικὰς βλέψεις ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀσφαλείας κ.δ.κ. Μία ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἣτις θὰ ἡσκέτο χάριν εὐκολίας ἢ δι' ἄλλους λόγους κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, δὲν θὰ ἐξεπλήρου τὴν ἀποστολὴν της, θὰ ἦτο κακὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, διότι ὅ λ ο ι οἱ τομεῖς εἶναι ἐξ ἴσου οὐσιώδεις καὶ ἡ παραμέλησις οἰουδήποτε ἐξ αὐτῶν καταλήγει ὀδυνηρὸν ἢ βράδιον ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ συνόλου.

Ἀλλὰ, αἱ δυνάμεις ἐνὸς ἔθνους εἶναι κατ' ἀνάγκην περαταί: Δύναται ἴσως νὰ αὐξήθωσιν ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις καὶ κατὰ ἓν οἰονδήποτε ποσοστὸν ἢ νὰ μειωθῶσιν ἀντιστοίχως. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῶσιν ὠρισμένα ὅρια ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων δεδομένα: τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς γεωγραφικῆς ἰδιομορφίας μιᾶς χώρας, τοῦ βιομηχανικοῦ της ἐξοπλισμοῦ κ.λ. Τοῦτο μᾶς ὁδηγεῖ ἀναγκαστικῶς εἰς τὸ Δεῦτερον βασικὸν δόγμα τὸ διέπον τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν: ὅτι δηλ. ἡ ἐκάστοτε ἀσκουμένη ἐξωτερικὴ πολιτικὴ πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὸ μέτρον τῶν ἐκάστοτε δυνάμεων μιᾶς χώρας. Μία ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς σκοποὺς ὑπερβαίνοντας τὰς δυνάμεις αὐτάς, μοιραίως ὁδηγεῖ εἰς ἀπογοητεύσεις ἢ καὶ συμφοράς. Ὅπως καὶ μία ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἀποβλέπουσα εἰς σκοποὺς ἐλάσσονας ἐκείνων τοὺς ὁποίους αἱ δυνάμεις τῆς χώρας θὰ ἐπέτρεπον, ἀποτελεῖ σπατάλην δυνάμεων ἢ ἀχρήστευσιν αὐτῶν. Ὁ Gladstone εἰς ἓνα περίφημον λόγον τοῦ ἀναφερόμενον ἀκριβῶς εἰς τὴν συζητουμένην τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πολιτικὴν ἐγγυήσεως τῆς ἀκεραιότητος τῆς Τουρκίας, εἶχε διατυπώσῃ κατὰ τρόπον ἀνάγλυφον τὸ δόγμα αὐτὸ ὅταν ἔλεγε:

«Ὅσας ἐπιζητοῦμεν νὰ αὐξήσωμεν τὰς διεθνεῖς ὑποχρεώσεις μας, χωρὶς ταυτοχρόνως νὰ αὐξάνωμεν τὰς δυνάμεις μας, δὲν πράττομεν ἄλλο τι ἐν τῇ πραγματικότητι παρὰ νὰ μειώνωμεν τὰς δυνάμεις τῆς Αὐτοκρατορίας.»

Ὅταν, ἐννοεῖται ὁμιλῶμεν περὶ ἐθνικῶν δυνάμεων, δὲν ἐννοῦμεν τὰς στρατιωτικὰς καθαρῶς δυνάμεις μιᾶς χώρας. Ἐννοῦμεν τὸ σύνολον τοῦ δυναμικοῦ της τὸν πληθυσμόν, τὸν βιομηχανικὸν ἐξοπλισμόν της, τὰς ἠθικὰς της δυνάμεις καὶ αὐτὴν τὴν συνεκτικότητά καὶ ἀντοχὴν τοῦ πολιτικοῦ μηχανισμοῦ της.

Τὸ Τρίτον βασικὸν δόγμα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἀποτελεῖ τὴν λογικὴν συνέπειαν τῶν δύο προηγουμένων καὶ καταλήγει νὰ εἶναι ἡ καιρὶα λειτουργία, ἡ πεμπτούσια πάσης ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

Δεδομένου, πράγματι, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἔχει ὡς ἀποστολὴν νὰ καλύπτῃ ὅχι μόνον ἓνα ἀλλὰ ὅλους τοὺς τομεῖς αὐτῆς, δεδομένου ἐπίσης ὅτι τὸ δυναμικὸν μιᾶς χώρας εἶναι κατὰ βάσιν περατὸν καὶ ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ πρέπει ἐκάστοτε νὰ διαμορφοῦται εἰς τὸ μέτρον τοῦ δυναμικοῦ τούτου, ἔπεται ἀναγκαστικῶς ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν καιρίαν αὐτῆς ἀποστολὴν εἶναι μία διαρκὴς προσπάθεια συγκερασμοῦ πολλῶν συμφερόντων καὶ ἀξιολογήσεως μετὰ τῶν διαφόρων τομέων τῆς δραστηριότητος της. Ἀπαιτεῖται οἱ τομεῖς τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς πρέπει νὰ ἐξυπηρετοῦνται παραλλήλως, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ δυναμικὸν τοῦ ἔθνους δὲν ἐπιτρέπει παρὰ μίαν ἐντὸς ὠρισμένων ὁρίων προσπάθειαν, κατ' ἀνάγκην ἡ ἔμ φ α σ ι ς δίδεται ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ πραγματικῶν καταστάσεων πότε εἰς τὸν ἓνα πότε εἰς τὸν ἄλλον τομέα, χωρὶς ὅμως νὰ παραμελοῦνται καὶ οἱ λοιποί. Ἡ ἔμ φ α σ ι ς δίδεται ἐκάστοτε ἐφ' ἐνὸς ἐξ αὐτῶν ἀλλὰ παράλληλος πρέπει νὰ εἶναι ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ δυνατοῦ ἡ ἐξυπηρετήσεις καὶ τῶν ἄλλων. Αἱ περιστάσεις, τὰ ρεύματα τῆς κοινῆς γνώμης, αἱ τάσεις τῆς κατὰ καιροῦς ἡγεσίας δίδουν τὴν ἔμφασιν αὐτήν. Ἀλλ' ἔργον μιᾶς λελογισμένης ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἀκριβῶς εἶναι τὸ νὰ συνδυάζῃ τὴν ἔμφασιν αὐτὴν πρὸς τὴν ἐξυπηρετήσιν ὅλων τῶν ἄλλων προβλημάτων μιᾶς χώρας.

Τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι ἐξαιρετικῶς δύσκολον, ὅπως ἀντιλαμβάνεσθε. Εἶναι δὲ δύσκολον ὅχι μόνον διότι ἐξ ἀντικειμένου εἶναι δυσχερὲς ὁ συγκερασμὸς πολλῶν καὶ πολλάκις συγκρουομένων συμφερόντων ἐντὸς αὐστηρῶς τεθειμένου πλαισίου δυνατοτήτων, ἀλλὰ καὶ διότι εἰς τὴν ἀξιολογήσιν τῶν διαφόρων τομέων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ὑπαισθρόνεται καὶ πολλοὶ ἄλλοι παράγοντες ξένοι πρὸς τὴν καθ' ἑαυτὸ διπλωματικὴν λειτουργίαν. Ἡ ἀξιολογῆσις τῶν τομέων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐπιταγὰς τῶν περιστάσεων, δὲν εἶναι ἔργον ὀλίγων ειδικευμένων εἰς τὰ ἐξωτερικὰ θέματα ἀνθρώπων, οὔτε διεξάγεται εἰς τὸν κλειστὸν ἡώρον τοῦ ἐργοστασίου. Εἶναι ἔργον τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας πρὸ παντός καὶ διεξάγεται εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἡώρον τῶν δημοσίων συζητήσεων. Ὡς τοιοῦτον δὲ ὑφίσταται μοιραίως τὰς διαβρώσεις τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἢ μικροπολιτικῆς, δέχεται οἷον τὰς ἐπιδράσεις τῶν αἰσθηματικῶν καταστάσεων καὶ συνάπτεται πρὸς πλείους ἄλλας πραγματικὰς καταστάσεις τοῦ δημοσίου βίου. Δι' αὐτὸ δὲ καὶ ἔδωκεν συχνάκις λαβὴν εἰς ἐντόνους καὶ μακρὰς πολιτικὰς ἀντιδικίας. Ἐδῶ δὲ θὰ ἤθελον ἐν παρενθέσει νὰ δώσω μίαν ἀπάντησιν εἰς ὅ,τι συνηθέστατα ἀκούομεν ἐν τῇ

χώρας μας εἴτε εἰς τὸν τύπον εἴτε καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς, ὅτι δηλ. εἰς τὰ ἔξωτερικά θέματα ἐπιβάλλεται ἀπόλυτος πολιτικὴ πειθαρχία ἵνα μὴ δυσχεραίνῃται τὸ ἔργον τῆς κυβερνήσεως τῆς χώρας. Ἐν ἡ ἔννοια αὐτῆς εἶναι ὅτι προκειμένου περὶ ἔξωτερικῶν θεμάτων οἱ ὁμιλοῦντες περὶ αὐτῶν πρέπει νὰ ἀποφεύγουν πᾶσαν παρεμβολὴν κομματικῶν ἢ προσωπικῶν προκαταλήψεων καὶ νὰ μὴ ἐπηρεάζωνται εἰς τὰς σκέψεις των οὔτε ἀπὸ τὰ κομματικά των συμφέροντα, οὔτε ἀπὸ τὰς προσωπικὰς των ἀντιδικίας, ἡ ἀρχὴ θὰ μὲ εὖρη ἀπολύτως σύμφωνον. Ἐὰν ὅμως μὲ αὐτὴν νοεῖται ὅτι εἰς τὰ ἔξωτερικά θέματα ἐπιβάλλεται διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐνότης τῆς ἑναντι τοῦ ἔξωτερικοῦ κατευθύνσεως τῆς πολιτικῆς μας, ὅπως παραμερίζεται πᾶσα ἀντίθεσις πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως υἱοθετουμένην γραμμὴν, τότε δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι τοῦτο οὔτε ἐφικτὸν εἶναι οὔτε ἐπιτετραμμένον. Διότι ἐπὶ θέματος τόσον σοβαροῦ ὅσον εἶναι ἡ ἐκάστοτε ἀξιολόγησις τῶν ἐθνικῶν προσπαθειῶν, εἰς τὸ ὅποιον συμποσοῦνται ἄπειρα καὶ σοβαρώτατα συμφέροντα τοῦ τόπου, δὲν εἶναι δυνατόν, εἰς τὰ πλαίσια μάλιστα ἑνὸς δημοκρατικοῦ βίου νὰ παρακαμφθῇ ἡ κατ' ἀντιπαράστασιν διακρίβωσις τοῦ ὁρθοῦ καὶ δέοντος γενέσθαι, οὔτε πρὸς ὄφελος μιᾶς λελογισμένης ἔξωτερικῆς πολιτικῆς δύναται τοῦτο νὰ ἀποβῇ. Τουναντίον βλέπομεν καὶ εἰς τὰ πλέον προηγμένα πολιτικῶς κράτη, νὰ ἐκδηλοῦνται ἐκάστοτε δεξιάται διαφωνίαι ἐπὶ τῶν ἔξωτερικῶν θεμάτων καὶ νὰ λαμβάνουν ἐνίοτε διαστάσεις ὀξείας πολιτικῆς ἀναταραχῆς. Διὰ νὰ μὴ ἀναφερθῶ εἰς παραδείγματα ἐκ τοῦ ἀμέσου παρελθόντος, ἀρκοῦμαι νὰ σημειώσω ὅτι ἔλαβε χώραν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μεταξὺ τῶν δύο πολέμων περιόδου. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἐργατικὸν κόμμα εἶχεν υἱοθετήσῃ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας τῆς Βουλῆς ὑποστηριζομένην πολιτικὴν τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς χώρας πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ Χιτλερικοῦ κινδύνου, τὴν πολιτικὴν τοῦ ἀφοπλισμοῦ. Καὶ ὁ κ. Ἀτλν κατώρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀναγνώρισιν ἐκ μέρους τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου τὴν πολιτικὴν τοῦ μ ο ν ο π λ ε ὕ ρ ο υ ἀ φ ο π λ ι σ μ ο ὕ φρονῶν ὅτι, ὅτι δήποτε καὶ ἂν ἔπραττον ἄλλαι χώραι ἢ Ἀγγλίᾳ ἔπρεπε νὰ δώσῃ τὸ καλὸν παράδειγμα. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὁ κ. Λέων Μπλουὺ ἀρχηγὸς τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος καταπολεμῶν τὴν πολιτικὴν τοῦ τριπτύχου : ἀσφάλεια—ἐλεγχος—ἀφοπλισμὸς πρὸς τὸ ὅποιον εἶχε προσανατολισθῇ ἡ πλειονοψηφία τῆς χώρας διεκήρυσσε ὅτι δι' αὐτὸν ὁ μονόπλευρος ἀφοπλισμὸς θὰ ἔλυσεν ὅλα τὰ προβλήματα διότι ὅπως ἔλεγεν: «ὁ ἀφοπλισμὸς ἀποτελεῖ τὴν κύρωσιν τῶν κυρώσεων»!

Ποῖος εἶχε δίκαιον ἢ ἄδικον ὑποστηρίζων ταῦτα, ἡ ἱστορία ἀπέδειξε περι-
τράνως. Οὐδείς ὅμως ἠμφισβήτησεν εἰς τοὺς λέγοντας καὶ διακηρύττοντας τὰς
ἀρχὰς αὐτάς, στηριζομένους εἰς μίαν τελείως διάφορον ἀξιολόγησιν τῶν τομέων
τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν προτεραιότητα τῆς εὐζωίας
καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς χώρας, τὸ δικαίωμα καὶ τὸ
καθῆκον νὰ προβάλλουν τὰς ἀπόψεις αὐτὰς ἐν ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὰς τῶν ἀντι-
πάλων τῶν.

* *
 Ἐν τυπικὸν παράδειγμα πολιτικῶν συγκρούσεων ἀπορροουσῶν ἐκ διαφό-

ρου ἀξιολογήσεως τῶν τομέων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, παρέχει καὶ ἡ ἱστορία τῆς μεγάλης ἐθνικῆς μας διαμάχης τῶν ἐτῶν 1915 - 22. Βεβαίως εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν πολιτικὴν σύγκρουσιν ὑπείσῃθησαν πλείονες τοῦ ἐνὸς συντελεσταί : αἱ προσωπικότητες τῶν πρωταγωνιστῶν αὐτῆς, αἱ πολιτικαὶ τάσεις ἐφ' ὧν ἕκαστος ἐστηρίζετο, τὰ κοινωνικὰ στρώματα ἐξ ὧν ἀπέρρεον, αἱ προκαταλήψεις τὰ περὶ σματα, οἱ μικροπολιτικοὶ ὑπολογισμοί, αἱ ραδιουργίαι τῶν ξένων Ἀλλὰ δι' ὅσους ἐμελέτησαν μετὰ προσοχῆς καὶ ἄνευ ἐμπαθείας τὰ περιστατικὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναγνωρίσουν ὅτι εἰς τὸ βῆθος ὅλων αὐτῶν ὑπῆρξε μιά θεμελιώδης ἀντίθεσις ὡς πρὸς τὴν ἀξιολόγησιν τῶν προβλημάτων τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ποῦ ἔπρεπε νὰ δοθῇ ἡ ἔμφασις. Ἀπ' ἐκεῖ τοῦλάχιστον ἐξεκίνησεν ἡ μεγάλη ἐκείνη ἀντιδικία ἡ ὁποῖα μοιραίως σὺν τῷ χρόνῳ ἔμελλε νὰ ἀπλωθῇ εἰς τὸ σύνολον τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς καὶ νὰ θέσῃ ἀντιμέτωπα ἀλλήλων κόμματα, κοινωνικὰς τάσεις καὶ συστήματα καθεστωτικά.

Ὁ αἰμίμηστος Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, μὲ τὴν ἀλάθητον στρατηγικὴν σύλληψιν τοῦ ἐθνικοῦ προβλήματος, ἥτις τὸν διέκρινε, ἔχων πλήρη συνειδησιν τῆς Σλαυικῆς πρὸν Νότον πιέσεως καὶ τῆς ἀνάγκης ταχείας ἐνισχύσεως τῶν θέσεων μας εἰς τὴν Νοτίαν ἄκρην τῆς Βαλκανικῆς ἔδιδε ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τὴν ἔμφασιν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν καλυτέρων δυνατῶν συνόρων πρὸς Βορρᾶν. Ἡδὴ διαρκοῦντος τοῦ α. βαλκανικοῦ πολέμου, ἐπέμεινε διὰ τὴν προώθησιν τῶν θέσεων μας πρὸς Μοναστηρί καὶ τὴν κεντρικὴν Μακεδονίαν, ἐξεβίασε σχεδὸν τὴν ταχυτέραν δυνατὴν ἐκκαθάρισιν τῶν λογισμῶν μας μετὰ τῆς Βουλγαρίας διὰ νὰ τερματίσῃ ἅπαξ διὰ παντὸς τὴν ἐκεῖθεν ἀπειλήν. Ἐνεστερνίσθη μετ' ἰδιαιτέρας στοργῆς τὸ Βορειοηπειρωτικὸν ζήτημα ὡς θέμα ἀσφαλείας τῶν βορειοδυτικῶν συνόρων μας, καὶ πρὸ παντὸς ἀντετάχθη πάσῃ δυνάμει εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς ἐπεκτάσεως μας πρὸς Μ. Ἀσίαν, διαβλέπων ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν τὰ μακρὰ Βόρεια σύνορα μας παρέμενον τόσον εὐπαθεῖ δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ δημιουργήσῃ νέα σύνορα καὶ ἐν Μ. Ἀσίᾳ καθηλοῦντα ἐκεῖ καὶ ἓνα δευτέρον Ἑλληνικὸν στρατόν. Ἡ ἔμφασις ἐδίδετο ἀποφασιστικῶς εἰς τὸ τομέα τῆς ἀσφαλείας.

ὁ δὲ ἀντιπρόεδρος ἐπεμύνη τὴν ἀντιφάσματι.
 Ὁ ἀείμνηστος Ἑλευθέριος Βενιζέλος ἀφ' ἑτέρου γαλουχηθεὶς καὶ ἀνδρω-
 θείς εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ καὶ ζήσας ἐντονώτερον ὥς ἐκ-
 τούτου τοὺς δραματισμοὺς τῆς Μεγάλης Ἰδέας, συνδεθεὶς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγ-
 μῆς τῆς ἐν Ἑλλάδι σταδιοδρομίας του πρὸς ρεύματα πολιτικά ἐπαναστατικώτερα
 καὶ κοινωνικά στρώματα πλέον νέα, πλέον ριψοκίνδυνα, πλέον ἀδίστακτα, καὶ το-
 ποθετῶν τὸ Ἑλληνικὸν πρόβλημα εἰς εὐρύτερα διπλωματικά πλαίσια, φυσικὸν ἦτο
 νὰ δώσῃ ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τὴν ἔμφασιν τῆς ἐξωτερικῆς του πολιτικῆς ἐπὶ
 τῆς ὁλοκληρώσεως τῶν ἐθνικῶν βλέψεων τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Δι' αὐτὸν ἡ ἐξω-
 τερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας ἔπρεπε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς πρώτης στιγμῆς ὅπου αἱ
 δυνάμεις τῆς θὰ τὸ ἐπέτρεπον διὰ νὰ ἀποδυθῇ εἰς τὸ ἀγῶνα τῆς ὁλοκληρώσεως
 τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος. Τὸν βλέπομεν νὰ κατατρέχεται διαρκῶς ἀπὸ τὸν φόβον
 μὴ διαφύγῃ ἡ ὑστάτη εὐκαιρία καθ' ἣν τοῦτο θὰ ἦτο δυνατόν, νὰ ἀναλαμβάνῃ
 κινδύνους καὶ νὰ ἀποδύηται εἰς ἀγῶνας τολμηροὺς ἀψηφῶν πολλοὺς ἀμέσους ἢ
 ἀπωτέρους κινδύνους.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ Η ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ

Ἡ ἐμπεριστατωμένη ἐρευνα ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς γραφειοκρατίας ἀνετύλιξεν ἐνώπιον τῆς κοινῆς γνώμης ἐν ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα κοινωνικά μας προβλήματα. (*) Ὁ ὅρος «κοινωνικὸν πρόβλημα» δὲν ἀποτελεῖ καθόλου ὑπερβολήν, διὰ τὴν χώραν μας τοῦλάχιστον, προκειμένου περὶ τῶν ἀνωμαλιῶν καὶ τῆς δυσφορίας αἰτινες χαρακτηρίζουν τὴν ἐπαφὴν τοῦ πολίτου πρὸς τὸ Κράτος. Εἰς χώραν μὲ δξὺ δημογραφικὸν πρόβλημα, μὲ περιορισμένης δυνατότητας ἐξευρέσεως καὶ ἀναπτύξεως ἐργασίας, μὲ τεραστίας κοινωνικὰς πληγὰς, καὶ ἀμέσους ἀνάγκας ἱκανοποιήσεώς των, καὶ ὅπου αἱ γνωσταὶ μεταπολεμικαὶ συνθήκαι εἶχον ἐπιφέρει μέχρις ἐπ' ἐσχάτων τοῦλάχιστον τὴν ὀλοσχερῇ σχεδὸν θρόμβωσιν τοῦ πιστωτικοῦ μηχανισμοῦ, εἶναι φυσικὸν ὅλοι νὰ στρέφονται πρὸς τὸ Κράτος, ὅλοι νὰ ἀναμένουν κάτι ἀπὸ αὐτὸ καὶ ὅλοι νὰ ἀσχάλλουν ὅταν τὸ βλέπουν βραδυκίνητον, ἀδιάφορον, κακόπιστον καὶ ἀντιφατικόν.

Τὰ μεγάλα ὀλιγαρχικὰ συγκροτήματα ἄτινα εἰς τὰς προηγμένας οἰκονομικῶς χώρας διαταράσσουν συνήθως τὴν δικαίαν κατανομήν τοῦ πλούτου καὶ ὁδηγοῦν εἰς βαθεῖας κοινωνικὰς ἀντιδικίας, εὐρίσκονται παρ' ἡμῖν, εἰς τὰ σπάργανα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ χρειάζονται πολλαὶ καὶ ἰσχυραὶ θεωρητικαὶ προκαταλήψεις διὰ νὰ ὀμιλῇ τις ἐν Ἑλλάδι περὶ σοβαροῦ κοινωνικοῦ προβλήματος ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς. Ἀντιθέτως ἡ ἀγανάκτησις ἡ ὁποία κοχλάζει εἰς τὰ στήθη δσων στοιδιάζονται καθημερινῶς εἰς τοὺς διαδρόμους τῶν Ὑπουργείων καὶ καταταρνανοῦνται ἀναιτίως διὰ τὴν τακτοποίησιν τῆς πλέον ἀσημάντου ὑποθέσεως, συνθέτει μίαν

Δὲν ἐννοῶ βεβαίως λέγων ταῦτα ὅτι ὁ Ἑλ. Βενιζέλος παρεγνώριζεν εἰς τὴν πολιτικὴν του τὰς ἐπιταγὰς τῶν ἄλλων τομέων τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς, τὴν ἀσφάλειαν ἢ τὴν εὐζωίαν τοῦ λαοῦ. Ἀκόμη ὀλιγώτερον δὲ ὅτι ἀπεδύετο τυφλοῖς ὅμμασιν εἰς περιπετείας χωρὶς νὰ μελετᾷ ἐπισταμένως τὰς δυνατότητας καὶ τὰς πραγματικὰς καταστάσεις. Οὔτε καὶ ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, θεμελιῶνων τὴν πολιτικὴν του πρὸ παντὸς ἐπὶ τῶν δεδομένων τῆς ἐθνικῆς ἀσφαλείας παρεμέριζε τὰς ἐθνικὰς βλέψεις καὶ ἦτο ὀλιγώτερον ἄλλου τινὸς εὐαίσθητος εἰς τὰς ὀνειροπολήσεις τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Ἀπλούστατα ἑκάτερος τῶν δύο μεγάλων πρωταγωνιστῶν τοῦ ἐθνικοῦ Διχασμοῦ, ἔθετε τὴν ἔμφασιν ἐπὶ ἑνὸς διαφόρου τομέως τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς του καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐδημιούργησε τὴν βαθεῖαν μεταξὺ των ἀντίθεσιν εἰς τὰς τάσεις καὶ τὴν σύλληψιν τοῦ ὅλου Ἑλληνικοῦ προβλήματος, ἀντίθεσιν τὴν ὁποίαν σὺν τῷ χρόνῳ διεπλάτυναν καὶ δηλητηρίασαν πλείσται ἄλλαι ἀνθρώπιναι, πολιτικαί, συνταγματικαὶ ἢ διπλωματικαὶ ἐπιρροαί.

(Συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος)

(*) Ἀναδημοσίευσίς ἐκ τῆς Ἑφ. «Ἀκρόπολις» τῆς 19-6-1957 ἀπαντήσεως δοθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Π. ΠΙΠΙΝΕΛΗ. ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐρεῦνης ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς γραφειοκρατίας γενομένης ὑπὸ τοῦ ἐγκρίτου δημοσιογράφου κ. Β. Βασιλείου

ἐντονον δσων καὶ βωδὴν ἐπαναστατικότητα ἐν τῇ ὁποίᾳ συναντῶνται τὸ αἶσθημα τῆς πληγωμένης δικαιοσύνης, ἡ ὀργὴ τοῦ ἀνισχύρου καὶ ἡ πικρία τῆς ἐγκαταλείψεως. Τὸ Κράτος ἔχει λοιπὸν πάντα λόγον νὰ στρέψῃ ζωηροτάτην τὴν προσοχήν του πρὸς τὸ θέμα τῶν σχέσεων πολίτου καὶ διοικήσεως. Δι' αὐτὸ δὲ δὲν διστάζω νὰ προσθέσω ὅτι ὁ κ. Β. Βασιλείου προσέφερε τῷ ὄντι ὑπηρεσίαν εἰς τὸν τόπον μὲ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ θέματος τῆς γραφειοκρατίας καὶ τὴν εὐκαιρίαν τὴν ὁποίαν προσέφερε ὅπως ἀκουσθῶσι αἱ γνώμαι δσων κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον ἡσχολήθησαν μὲ τὸ ζήτημα.

* * *

Πρέπει ἐν πρώτοις ν. μίζω νὰ ἐντοπίσωμεν καὶ νὰ χαρακτηρίσωμεν ἀκριδέστερον πῶς, τί ἐννοοῦμεν ὅταν ὀμιλῶμεν περὶ «γραφειοκρατίας». Ἐδῶ χρειάζεται μία ἀπαραίτητος ἀποσαφήνισις, ἐὰν πρόκειται νὰ διακρίνῃ τις, τί εἶναι τὸ νοσηρόν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει πάσῃ θυσίᾳ νὰ καταπολεμήσωμεν καὶ τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οὔτε πρέπει οὔτε δύναται νὰ καταπολεμηθῇ διότι εἶναι ἀπλούστατα δημιούργημα πραγματικῶν καταστάσεων καὶ ἀναγκῶν. Ὅταν π.χ. ἀσχάλλωμεν διὰ τὴν πληθωρικότητα τῶν «ἐπιτροπῶν» διὰ τὰς συνεδριάσεις τῶν ὁποίων σπαταλᾶται ἄπειρος χρόνος καὶ ἐξανεμίζονται αἱ εὐθύναι, δὲν πρέπει νὰ παρίδωμεν ὅτι εἰς πλείστας δσας περιπτώσεις ἡ συγκρότησις μιᾶς ἐπιτροπῆς εἶναι ἀπολύτως ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβεβλημένη διότι ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς κρινομένης ὑποθέσεως ὑπείσέρχονται πολλαὶ λειτουργίαι τῆς πολιτείας, πολλαὶ ἀπόψεις καὶ πολλαὶ ἀρμοδιότητες. Ὅταν πάλιν ἀσχάλλωμεν διότι διὰ τὴν παραμικρὰν ὑπόθεσιν ἀπαιτοῦνται πολλαὶ ὑπογραφαὶ καὶ διότι χρειάζεται νὰ ἀνέλθῃ τις τὴν κλίμακα τῆς ἱεραρχίας μέχρι σχεδὸν τοῦ Ὑπουργοῦ μὲ δλην τὴν συμπαρομαρτοῦσαν ἀφόρητον ἀπώλειαν χρόνου, τὰς συχνὰς συγκρούσεις ἀντιλήψεων καὶ τὴν τελικὴν πλήρη σχεδὸν κατάρτησιν τῆς εὐθύνης, λησμονοῦμεν ἐπίσης ὅτι συνηθέστατα, ἀκόμη καὶ ἡ παραμικρὰ ὑπόθεσις ἐφάπτεται καθ' ὅλην πολλῶν ἄλλων καὶ ὅτι ἐπομένως φρόνιμον καὶ ἀπαραίτητον εἶναι νὰ κριθῇ τελικῶς εἰς ὑψηλότερον ὑπηρεσιακὸν ἐπίπεδον ἐκεῖνου ὅπου ἀρχικῶς ἐτέθη. Ἡ φύσις τῆς ζωῆς ἡ ἀναπόδραστος καθ' ὅλην ἀλληλουχίαν τῶν θεμάτων συμβαδίζουσα πρὸς τὴν ὄντως ἐπαναστατικὴν ἐξάπλωσιν τοῦ δημοσίου ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς κρατικῆς παρεμβάσεως κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα, ἐνέπλεξε καὶ ἐμπλέκει καθημερινῶς περισσότερον τὰς διοικητικὰς ἀρμοδιότητας μεταξὺ των, δημιουργεῖ πυραμίδας ὑπηρεσιακὰς παντοδυνάμους εἰς τὰ πλαίσια τῆς Διοικήσεως καὶ ἐκτρέφει μοιραίως καὶ ἀμειλίκτως ὀλιγαρχικὰς καταστάσεις εἰς τὰ πλαίσια τῆς Δημοκρατίας.

Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι θεδαίως ἀπλῶς ἰδικόν μας. Εἶναι ἀσφαλῶς αἰσθητότερον παρ' ἡμῖν διότι ἡ ἐνδεῖα καὶ ἡ στενότης τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων, ὥθει ὅλους πρὸς τὸ Κράτος. Ἀλλ' εἶναι πρόβλημα εὐρύτερον, εἶναι ἴσως τὸ πρόβλημα τοῦ αἵματος μας. Ὁ κύκλος τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως ὁ ὁποῖος ἤνοιξε μὲ τὴν διομηνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος διὰ νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 19ου καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας, ἔως τὴν κοινωνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ αἵματος μας, δὲν ὠλοκληρώθη ἀκόμη μὲ τὴν διοικητικὴν ἐπανάστασιν τὴν ὁποίαν αἱ

νέαι συνθήκαι τῆς ζωῆς τῆς Δημοκρατίας ἐπιβάλλουν καὶ ἡ ὁποία θὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν τὸν μηχανισμόν διὰ τὴν ἐκπληρώσιν τὰ ἰδανικά της Αἰ κ ο ι ν ω ν ι κ α ἰ καὶ π ο λ ι τ ι κ α ἰ συνθήκαι ἐξ ἐπέρσαντὰς διοικητικὰς δυνατότητας τοῦ συγχρόνου Κράτους. Ἐνῶ πολιτικῶς θέλομεν νὰ πραγματοποιήσωμεν τὸ ἰδεῶδες τοῦ κοινωνικοῦ Κράτους ὁ διοικητικὸς μηχανισμὸς τὸν ὁποῖον χρησιμοποιοῦμεν ἀνάγεται ἀκόμη εἰς τὰ συστήματα τῆς Βικτωριανῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ 3ου. Ἡ ἀνθρωπότης αἰσθάνεται τὸ ὑπάρχον κενόν. Πνίγεται εἰς τὰς ἐμπλοκάς ἐνδὸς ἀπηρχαιωμένου μηχανισμοῦ, ἐπιφορτισμένου μὲ ἀπιστεῦτως δυσανάλογον φορτίον. Ἀναζητεῖ ἐπιμόνως λύσεις. Καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ ἐντονος διερεύνῃσις τοῦ θέματος ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς καὶ ἡ τελευταία ἐπαναστατικὴ πρωτοβουλία τοῦ Χρούστιωφ περὶ διοικητικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἀποσυμφορήσεως.

* * *

Ἀρκοῦν νομίζω αἱ γενικαὶ αὐταὶ παρατηρήσεις διὰ τὴν τοποθετήσουν τὸ θέμα τῆς γραφειοκρατίας εἰς τὰ πλαίσια τῆς σημερινῆς πραγματικότητος. Θὰ ἐχρειάζοντο δευτέρως πολλὰ ἀκόμη, διὰ τὴν δοθῇ πλήρης εἰκὼν τούτου καὶ νὰ ἐπισημανθοῦν ἐπακριβέστερον τὰ νοσηρὰ σημεῖα τῆς καταστάσεως, ἰδιαιτέρως ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέμα προδήλως ἐκχειλίζει εἰς ἑκτασιν ὅλα τὰ ὅρια τὰ ὁποῖα ἡ ἀρθογραφία ἐν τῇ ἡμερησίᾳ τύπῳ θὰ ἐπέτρεπε, περιορίζομαι νὰ δώσω κατωτέρω τὰ συμπεράσματα εἰς τὰ ὁποῖα μὲ ὠδήγησε μακρὰ μελέτη τοῦ θέματος καὶ ἡ προσωπικὴ μου πεῖρα.

1. Ἡ πρώτη ἐστὶν νοσηρότης τοῦ ὑφισταμένου διοικητικοῦ καθεστώτος μας ἔγκειται προδήλως εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ πρόσωπον τοῦ Ὑποουργοῦ. Ὁ Ὑπουργὸς κατὰ κανόνα, μόνον ἐκ συμπτώσεως γνωρίζει τὸν διοικητικὸν τομέα τοῦ ὁποῖου πρόκειται νὰ ἡγηθῇ. Οὔτε τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε τὰ θέματα, οὔτε τὴν λαβυρινθώδη νομοθεσίαν ἐν τῇ πλαίσιᾳ τῆς ὁποίας θὰ κινήθῃ, γνωρίζει. Κατ' ἀνάγκην ἐπομένως—πλὴν σπανίων ἐξαιρέσεων—δὲν ἐλέγχει τὸν διοικητικὸν τομέα. Ἐπαφίεται εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ περιβάλλοντός του, ὅσους εὔρεν εἰς τὰς ἀνωτάτας θέσεις. Ἧ, ὅσους πολιτικούς ἢ προσωπικούς φίλους ἔθεσεν εἰς τὴν θέσιν των. Τὰ πρόσωπα οὕτω ἀλλάσσουν ἐνίοτε, τὰ πράγματα ὅμως μένουں σταθερῶς ἀμετάβλητα.

Πρῶτον λοιπὸν αἶτημα ἐὰν σοδρῶς θέλωμεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸ πρόβλημα τῆς γραφειοκρατίας εἶναι τὸ νὰ τίθενται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ὑπουργῶν πρόσωπα ἔχοντα γνώσιν καὶ πεῖραν τοῦ τομέως τὸν ὁποῖον ἀναλαμβάνουν. Δύνανται νὰ ἔχουν ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις ἢ νὰ καταδείχθουν κακοὶ Ὑπουργοί. Ἀπὸ αὐτοὺς ὅμως οὕτως ἢ ἄλλως θὰ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἡ θεραπεία. Διὰ τῆς μεθόδου τῆς αὐτοθεραπείας τῶν διοικήσεων δὲν δύναται δευτέρως νὰ ἐλπίσῃ τις τὸ παραμικρόν. Ἀφιέμεναι εἰς ἐαυτὰς αἱ κατὰ μέρη διοικήσεις παγιοποιοῦν ἀπλῶς τὰς ὑφισταμένας καταστάσεις καὶ καθίστανται σὺν τῷ χρόνῳ ἰσχυρότεραι καὶ πλέον ἀνεξέλεκτοι. Εἴτε εἶναι ἐπομένως εὐκολον εἴτε ὄχι, ἀπὸ τὸ ἡγετικὸν πολιτικὸν ἐπίπεδον θὰ ἔλθῃ ἡ θεραπεία, εἰ δ' ἄλλως, δὲν θὰ ἔλθῃ ποτέ.

Ἀλλὰ πῶς θὰ ἐξασφαλίσωμεν ὅτι ἐπὶ κεφαλῆς Ὑπουργοῦ θὰ τίθενται ἀρ-

μόδια πρόσωπα γνωρίζοντα τοὺς τομεῖς τοὺς ὁποίους θὰ πρέπει νὰ ἐλέγχουν; Τὸ ζήτημα ἀνήκει φυσικὰ εἰς τὰς προσωπικὰς προτιμήσεις καὶ ἀναγκαιότητας τοῦ ἐκάστοτε ἀρχηγοῦ τῆς πλειοψηφίας. Καὶ ἐδῶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τεθοῦν περιορισμοὶ ὑπαγορευόντες τὴν ἀρμοδιότητα. . . διότι ἄλλως θὰ παρεδιάζοντο οἱ κανόνες τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος! Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον δύναται νὰ γίνῃ παρ' ἡμῖν ὅπως ἔχει γίνῃ ἐν τῇ καίτιδι τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ τῇ Ἀγγλίᾳ εἶναι νὰ καθιερωθῇ ἐφ' ἐνὸς μὲν ἡ εὐρυτέρα χρησιμοποίησις ἐπὶ κεφαλῆς Ὑπουργῶν κορυφῶν τοῦ τόπου ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς, ὅπως τόσον συνήθως γίνεται ἐν Ἀγγλίᾳ, κατὰ κανόνα δὲ ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ θεσμὸς τοῦ κοινοβουλευτικοῦ Ὑποπουργοῦ—ἀμίσθου—δι' ἐν ἑκαστον Ὑπουργεῖον, διοριζομένων ὡς τοιούτων νεωτέρων πολιτευτῶν ἐκ τῶν ἐκδηλούντων προτίμῃσιν νὰ εἰδικευθοῦν εἰς τὸν τομέα αὐτὸν τῆς Διοικήσεως. Μὴ ἔχοντες διοικητικὰς ἀρμοδιότητας, δὲν θὰ περιπλέκουν τὸ ἔργον τοῦ Ὑπουργοῦ των ἀπασχολούμενοι ἐκάστοτε μὲ τὰ θέματα τῶν ὁποίων εἰδικῶς θὰ ἀνελάμβανον τὴν διαχείρισιν. Ἐχόντες ὅμως τὴν εὐθύνην τῆς ἐκπροσωπήσεως τοῦ Ὑπουργείου ἐν τῇ Βουλῇ—εἰς ὅσας περιπτώσεις δὲν ἐμφανίζεται ὁ Ὑπουργός—θὰ εὐρίσκωνται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰς Ὑπηρεσίας θὰ ἀντλῶσι πληροφορίας καὶ θὰ συζητῶσι τὰ θέματα ἐφ' ὧν θὰ ὁμιλήσουν ἐνδεχομένως ἐν τῇ Βουλῇ. Οὕτω θὰ δημιουργῇται ὀργανικῶς ἐκ τῶν νεωτέρων πολιτικῶν στελεχῶν, μία εἰδικεῖσις ἀρμοδιοτήτων, ἐν εἶδος πολιτικοῦ φυτωρίου μελλόντων Ὑπουργῶν. Ὑπουργῶν ὅμως πράγματι προητοιμασμένων διὰ νὰ ἐλέγχουν τὸν κλάδον τὸν ὁποῖον κάποτε θὰ ἀναλάβουν.

2. Ἡ δευτέρα ἐστὶν, νοσηρότης συνίσταται εἰς τὴν χαώδη καὶ μὴ ὀρθολογιστικὴν διάρθρωσιν ἀρμοδιοτήτων εἰς τὰ πλαίσια τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ μας. Ἡ φυσιολογικὴ ἀνάπτυξις τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἔλαβε χώραν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀμέσως προκυπτούσας ἀνάγκας, ἢ ὑπὸ τὴν πίεσιν «δυναμικῶν» ὑπουργῶν ἢ καὶ αὐτῶν τῶν φιλοδοξίων ἀνωτέρων ὑπαλλήλων. Ἀποτέλεσμα φυσικὰ τούτων ὑπῆρξεν διασπορὰ συμφῶν ἀρμοδιοτήτων, ἀντιφάσεις καὶ ἐπικαλύψεις διοικητικῶν τομέων καὶ πρὸ παντὸς ἢ εἰς τὸ ἐπακρον ἀνάπτυξις τῆς ἀλληλογραφίας μεταξὺ ὑπηρεσιῶν, τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν συμβουλίων. Δὲν χρειάζεται νὰ δώσω παραδείγματα τούτου. Ἀρκεῖ νομίζω διὰ τὴν τὸ καταστήσῃ ἀνάγλυφον ἢ τόσον συχνὰ συναντωμένη εἰς τὰς διαφόρους εἰσηγητικὰς ἐκθέσεις νομοσχεδίων, ὑπογράμμισις τῆς ἀνάγκης ὅπως «συγκεντρωθοῦν ὑπὸ ἐνιαίαν διοίκησιν» αἱ ἐγκατεσπαρμέναι παρεμφερεῖς ὑπηρεσίαι, εἴτε περὶ ἀλιείας πρόκειται εἴτε περὶ ἱπποφορῶν εἴτε περὶ ἄλλου τινός. Μία ἀναδιάρθρωσις ὑπηρεσιακῶν ἀρμοδιοτήτων κατὰ αὐστηρῶς ὀρθολογισμένους μεγάλους τομεῖς, ἀπαλλάσσουσα τὴν Διοίκησιν ἀπὸ πλείστας ἀπολιθωθείσας ἐν ἀχρηστία καταστάσεις καὶ ἀποκαθιστῶσα κατὰ τὸ δυνατόν τὴν κατακόρυφον καθ' ὕλην δικαιοδοσίαν τῶν κλάδων αὐτῆς, θὰ ἐξησφάλιζε κατὰ μέγα μέρος τὴν ἀναγκαίαν εὐκίνησιν τῆς διοικητικῆς λειτουργίας καὶ θὰ περιώριζεν ἀντιστοίχως τὴν ἀπώλειαν χρόνου, τὴν σπατάλην δραστηριότητος εἰς τὰς ἐπιτροπὰς καὶ πρὸ παντὸς τὸ ἀνεύθυνον ὄλων.

3. Μία μετατόπισις τοῦ δικαιώματος ὑπογραφῆς καὶ ἀποφάσεως πρὸς τὴν

βάσιν τῆς διοικητικῆς πυραμίδος, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀναδιάρθρωσιν ταύτην τῆς διοικητικῆς μηχανῆς.

Ἄνευ αὐτῆς εἶναι ἐπικίνδυνος. Εἰς συμπλήρωσιν αὐτῆς διενεργουμένη ἀντιθέτως, θὰ καταστήσῃ ἀκόμη πλέον εὐκίνητον τὴν διοικητικὴν μηχανήν, χωρὶς ὑπέρμετρον κίνδυνον διαρροῶν. Ὀλιγομελεῖς ἐπιτροπαὶ ἀπὸ ἐμπείρους ὑπαλλήλους δύνανται νὰ ὑποδείξουν ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου, τὰς ἐνδεδειγμένας ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον ἐπὶ τοῦ προκειμένου μεταβολάς. Ἐχει ἤδη γίνῃ, ὡς πληροφοροῦμεθα σχετικὴ προσπάθεια. Δύναται ὁμως θεδαίως νὰ γίνουν πολὺ περισσότερα.

4. Αἱ ἐργασίαι τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν συμβουλίων, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ καθορισθῶσι δι' ὥρας τῆς ἡμέρας—ἢ νυκτός,—πέραν τῶν καθωρισμένων διὰ τὴν τρέχουσαν ὑπηρεσίαν. Εἶναι τελείως ἀπαράδεκτον—ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ παρουσία εἰς τοιαύτας ἐπιτροπὰς ἀμείβεται—ὅπως ἡ συμμετοχὴ εἰς αὐτάς, ἀνωτάτων συνήθως ὑπαλλήλων, ἀνακόπῃ ἢ ἐπιβραδύνῃ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν ὑπηρεσιῶν, καταπονοῦσα ἔτι πλέον τοὺς ἐνδιαφερομένους πολίτας.

5. Ἡ ἀρξαμένη εὐτυχῶς ἀπὸ τινος κωδικοποιήσεως τῶν φορολογικῶν νόμων ἐπεκτεινομένη πρὸς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς διοικήσεως πρέπει νὰ προωθηθῇ πάσῃ δυνάμει. Θὰ ἀνοίξῃ τὴν ὑπάρχουσαν νομοθεσίαν εἰς ὅλους καὶ θὰ διαλύσῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὸν θρῦλον—ἢ τὴν πραγματικότητά—τῆς πανσοφίας ἐν τῇ ὁποίᾳ κυρίως ἐκτρέφεται ὁ μανδαρινισμός.

Βάσις ἐννοεῖται οἰασθήποτε ἀναδημιουργίας ἐν προκειμένῳ θὰ παραμείνῃ πάντοτε ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ἀπὸ τὰς ιδιότητος καὶ τὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ θεσμοὶ κρέμονται ἐν ὑστάτῃ ἀναλύσει. Εἶναι γεγονός ἀτυχῶς ὅτι ἡ συνολικὴ ποιοτικὴ τῶν στάθμῃ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνέλθῃ ὑπὸ τὰς σημερινὰς βιοτικὰς συνθήκας αὐτῶν, ὅτι οἱ καλύτεροι κατορθώνουν νὰ διολισθησούν πρὸς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ ὅτι μετὰ τῶν νεοεισερχομένων διαρκῶς περισσότερο σπανίζουσιν οἱ κατηρητισμένοι. Ἀλλ' ἔως ὅτου τὸ ζήτημα τῆς μισθοδοσίας—ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀπλούστευσιν ὑπηρεσιῶν καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν στελεχῶν—καταστῇ δυνατόν νὰ λυθῇ, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μείνωμεν μὲ σταυρωμένας τὰς χεῖρας ἀναμένοντες τὴν «φυσιολογικὴν» βελτίωσιν τῶν πραγμάτων. Παρέχει ἄλλως τε ἡ δημοσία ὑπηρεσία πολλὰς ἀκόμη σταθμητάς καὶ ἀσταθμήτους ἱκανοποιήσεις οἷτινες δὲν δύνανται νὰ ἀγνοηθῶσιν οὐδὲ παραδλέπονται ἀπὸ τὰς μυριάδας τῶν ἐν ἡμῶν ἀσχολήσῃ ἀποφοίτων τῶν Πανεπιστημίων ἢ ἄλλων ἐργοδοτῶν τοῦ πνεύματος ἢ τῆς ἐπιστήμης (ἀσφάλεια ἀπασχολήσεως, συντάξεις, κοινωνικὸν κύρος κλπ.). Εἶναι ἐπομένως πλήρως δικαιολογημένον ὅπως καὶ ἀπὸ τοῦδε ἀκόμη ζητήσωμεν περισσότερα ἀπὸ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους εἰς ἐργατικότητα, πρωτοβουλίαν, ἀνάληψιν εὐθυνῶν, ἥθος κλπ. Ἐν μέγα μέρος τοῦ φόρτου ἐργασίας ἐν συνεπᾶγεται ἡ ἐπέκτασις τῶν κρατικῶν λειτουργιῶν δύναται καὶ πρέπει νὰ καλυφθῇ δι' ἐντατικωτέρας χρησιμοποίησεως τοῦ ὑπάρχοντος ἐμφύχου ὕλικου (ὥραι ἐργασίας, συντονισμὸς λειτουργιῶν, χρησιμοποίησις πλήθους ἀργομισθῶν, μηχανικὰ μέσα κλπ.). Εἶναι ἀτυχῶς γεγονός ὅτι καθ' ἣν στιγμὴν σταθερῶς αὐξάνει τὸ ὑπαλληλικὸν προσωπικὸν καὶ ὠρισμένοι τάξεις ὑπαλλήλων ἀληθῶς ἀναλίσκονται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος, μεγάλαι κατηγορίαι προσωπικοῦ ζῶσι ζωὴν πα-

ρασίτων. Ἐχομεν δὲ τὰ μέσα νὰ τοὺς χρησιμοποιήσωμεν. Ἀλλὰ πολὺ σοβαρώτερον τοῦτου, ἢ προσοχὴ τοῦ Κράτους πρέπει νὰ στραφῇ περισσότερο πρὸς τὸ ποῖον τῆς συντελουμένης ἐργασίας παρὰ εἰς τὸν ὄγκον αὐτῆς. Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ὅπου ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς δὲν ἐξαντλεῖται μόνον εἰς τὴν ἀπὸ ὑψηλοῦ ἐποπτεῖαν τῶν συντελουμένων, ἀλλ' ἐκτελεῖ τόσον συχνὰ καθήκοντα ἐπιχειρηματίου, ἐμπόρου, διαφημιστοῦ, δημοσιογράφου, ὁ τύπος τοῦ «εὐσυνειδήτου ὑπαλλήλου» τοῦ ἀρκουμένου εἰς τὴν τυπικὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεων παύει πλέον νὰ ἀποτελῇ ἀξιολόγητον ὑπόδειγμα ἀφοσιώσεως.

Ἄλλος τύπος ἰδανικοῦ ὑπαλλήλου χρειάζεται νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν· ὁ τύπος τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ ἀναλαβόντος εὐθύνας, προκινδυνεύοντος ἀντιλήψεις, παλαιόντος δι' αὐτάς, πονοῦντος τοὺς συνανθρώπους του, μαχητικοῦ καὶ ὑπερηφάνου εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος. Ἐὰν δὲν ἀλλάξῃ αὐτὸς ὁ τύπος τοῦ ἰδεώδους ὑπαλλήλου ἐὰν δὲν παύσῃ ὁ δημόσιος λειτουργὸς νὰ βυθίζεται διαρκῶς περισσότερο ἀπὸ ἀδιαφορίαν, ἀπογοήτευσιν ἢ δειλίαν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ βιοπαλαιστοῦ, εἶναι ἀστεῖον νὰ γίνεταί λόγος περὶ ἀντιμετωπίσεως τῆς γραφειοκρατίας. Ὁ ὑπαλληλικὸς κώδιξ θὰ πρέπει νὰ καταχωρήσῃ ἐμπράκτως τὰς ἀρχὰς αὐτάς εἰς τὰς περὶ πειθαρχικῆς ἐξουσίας καὶ ὑπηρεσιακῶν κυρώσεων διατάξεις του. Πρὸ παντός ὁμως θὰ δεῖσῃ παραλλήλως πρὸς τὸν μέσω τῶν ὑπηρεσιακῶν συμβουλίων ἐνασκούμενον διοικητικὸν ἔλεγχον νὰ ὁργανωθῇ καὶ ἄλλος ἀδιάβλητος ἀλλὰ καὶ μὴ διαβρώσιμος ἀπὸ τὰς ἀδυναμίας, τὰς προκαταλήψεις ἢ τὰ πάθη τοῦ συναδελφικοῦ περιβάλλοντος ἢ τῆς κομματικῆς ἐπιρροῆς. Πρέπει ἀτυχῶς νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι ὁ θεσμὸς τῶν ὑπηρεσιακῶν συμβουλίων ἂν ἀπέτρεψεν ἴσως πολλὰ δεινὰ δὲν ἀνταπεκρίθη ἐν τούτοις εἰς τὰς μεγάλας ἐλπίδας αἵτινες ἀπ' αὐτοῦ ἐστηρίχθησαν. Εἶναι καιρὸς νὰ πλαισιωθῇ καὶ δι' ἐνὸς ἐξ ὧν ὑπηρεσιακοῦ μηχανισμοῦ ἱκανοῦ νὰ παρακολουθῇ τὴν ἀσκήσιν τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας ὅχι μόνον ἀπὸ τῆς στενωτέρας σκοπιᾶς τῶν τυπικῶν παραβάσεων ἀλλὰ ἀπὸ τῆς εὐρυτέρας τοιαύτης τῆς μεζονος δυνατῆς ἀποδόσεως. Τὸ θέμα εἶναι λεπτὸν καὶ θὰ ἐδικαιολόγῃ πολὺ εὐρυτέραν ἀνάλυσιν. Ἀρκοῦμαι ἐξ ἀνάγκης εἰς τὸ γενικὸν τοῦτο διάγραμμα, ἀπαραίτητον ὁμως διὰ νὰ τονισθῇ ὅτι ὑπάρχουν τὰ μέσα ὅπως ὁ ἔλεγχος ἐπὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπάλληλικῆς ἐξουσίας, μὴ περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὴν σκιώδη σημερινὴν μορφήν του, ἀλλὰ λάβῃ οὐσιαστικώτερον περιεχόμενον καὶ μεταδώσῃ εἰς τὸν διοικητικὸν μας μηχανισμόν τὸν τόνον τῆς δραστηριοποιήσεως τῆς μεγίστης δυνατῆς εὐθύνης καὶ πρωτοβουλίας, ἀνευ τοῦ ὁποίου τὸ Κράτος θὰ εἶναι ἀνίκανον νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν βραχνᾶν τῆς γραφειοκρατίας καὶ τὰ συμπαρομαρτοῦντα δεινὰ.

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ

Ο ΕΛΕΓΧΟΣ καὶ ἡ ΧΑΛΙΝΑΓΩΓΗΣΙΣ τῆς ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΥΠὸ τῆς ΒΟΥΛΗΣ

Κατὰ βασικὴν Συνταγματικὴν ἀρχὴν ἡ Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, δηλαδὴ ἡ Κυβέρνησις, τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ Κοινοβουλίου.

Κύρωςιν τῆς ἀρχῆς αὐτῆς ἀποτελεῖ ἡ διάταξις τοῦ Συν[τος (ἄρθρ. 78) κατὰ τὴν ὁποίαν, ἡ νόμιμος ὑπαρξίς Κυβερνήσεως προϋποθέτει ψήφον ἐμπιστοσύνης πρὸς αὐτὴν τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς. Δὲν δύναται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Συν[τος νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν Κυβέρνησις ἡ ὁποία ἤθελε δι' οἰονδήποτε λόγον καταψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν ὑφίσταται κατ' οὐσίαν Κυβέρνησις οἱ δὲ ἀποτελοῦντες αὐτὴν Ὑπουργοὶ τελοῦν ὑπὸ παραίτησιν τὴν ὁποίαν τυπικῶς δεόν νὰ ὑποβάλῃ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸν ἑτερον Συν[τικὸν παράγοντα, τὸν ρυθμιστὴν τοῦ πολιτεύματος, Βασιλέα.

Τὰς ἀνωτέρω στοιχειώδεις ἀρχὰς ὑπομνημήσκομεν διότι μεταπολεμικῶς ἰδίᾳ παρ' ἡμῖν αἱ ἀρχαὶ αὗται ἔχουν οὐσιαστικῶς ἀντιστροφῇ, σ υ γ κ α λ υ π τ ο μ ἔ ν η ς τῆς καταστρατηγήσεως τὸν ὑπὸ τυπικὴν νομιμοφάνειαν.

Ἀντὶ νὰ ἐλέγχῃ καὶ νὰ χαλιναγωγῇ τὴν Κυβέρνησιν ἡ Βουλὴ, ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ κρατεῖ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς τῆς Βουλῆς. Ἡ ἐκτροπὴ αὐτὴ ἐκ τῶν Συν[τικῶν ἀρχῶν συνετελέσθη ὑπὸ τὰ ὄμματά μας καὶ μὲ τὴν ἀνοχήν καὶ σιωπὴν συγκρατήσιν τῶν πολιτικῶν παραγόντων τοῦ τόπου. Καὶ τοῦτο ἐπετεύχθη διότι ὁ ζωτικὸς συντελεστὴς τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος ὁ Ἐ κ λ ο γ ι κ ὸ ς Ν ὁ μ ο ς δὲν ὑπῆρξε πάγιος, ἀλλὰ ἐκάστοτε ἐτίθετο εἰς ἐφαρμογὴν ἐκλογικὸν σύστημα παραπλανητικόν, ἐμποδίζον τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν ὡς ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ τῶν παρ' αὐτοῦ τοῦ Λαοῦ προτιμωμένων, ἀλλ' ἐκλεγομένων τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων ὑποδεικνυομένων, ὡς πολλάκις ἀπὸ τῶν στηλῶν μας τοῦτο ἐξετέθη (*).

Τὸ Ἐκλογικὸν σῶμα ἔπαυσε ὡς γνωστὸν νὰ ἐκλέγῃ ἐλευθέρως ἀντιπροσώπους τοῦ εἰς τὴν Βουλὴν, ἄτομα τὰ ὁποῖα καὶ ἂν ἀκόμη ἀνήκουν εἰς τὸ κόμμα τῆς προτιμῆσεώς του, δὲν ἔχουν ὑποδειχθῇ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κομμάτων καὶ δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸ ψηφοδέλτιον τοῦ κόμματος. Οὕτω ἐξηνδραποδίσθη ὁ Λαὸς ἀνεξαρτήτως κομματικῶν παρατάξεων εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκει καὶ ἄγεται ἐκάστοτε δέσμιος, δι' ἃ ψ υ χ ο λ ο γ ι κ ῶ ν ἄ λ ὺ σ ε ω ν, εἰς τὰς κάλπας, διὰ νὰ ἐκλέξῃ, ὅχι ἐλευθέρως ἐκείνους ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ὑποψηφίων τοὺς ὁποίους προτιμᾷ, ἀλλὰ τοὺς ὑποδεικνυομένους καὶ εἰς τὰ χωριστὰ ψηφοδέλτια περιλαμβανομένους.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ Βουλὴ ἀπὸ ὄργανον μέσῳ τοῦ ὁποίου τὸ ἐκλογικὸν σῶμα ἐκλέγει ἐμμέσως τὴν Κυβέρνησιν του. καὶ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του ἐλέγχει τὰς πράξεις τῶν Ὑπουργῶν, προϋποθέσεις αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν τὴν χώραν Δημοκρατίαν, μετέπεσε εἰς ἄβουλον ὄργανον τῆς πλειοψη-

φύσεως κομματικῆς μερίδος ἣτις σχηματίζει τὴν Κυβέρνησιν. Κατὰ τῆς πολιτικῆς γραμμῆς καὶ τῶν πράξεων τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τῶν Ὑπουργῶν τῆς οὕτω σχηματιζομένης Κυβερνήσεως οὐδεὶς τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ κυβερνῶν κόμμα ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ — Βουλευτῶν — ἔχει ἀρκοῦσαν δύναμιν νὰ ἀντιταχθῇ, διότι δὲν ἔλκει τὴν ιδιότητα τοῦ βουλευτοῦ ἐκ τῆς ἐλευθέρως ἐκλογῆς τοῦ ὑπὸ τοῦ Λαοῦ ἀλλ' ἐκ τοῦ χρήματος καὶ τῆς ὑποδείξεως τοῦ ἀρχηγοῦ μὲ τὸν ὁποῖον διχογνωμῶν εὐλόγως φοβεῖται ὅτι εἰς τὰς μελλούσας ἐκλογάς, ἐὰν δὲν τὸν περιλάβῃ εἰς τὸ ψηφοδέλτιον τοῦ κόμματος οὐδεμίαν θὰ ἔχῃ ἐλπίδα ἐπανεκλογῆς του.

Αἱ μειωθησοῦσαι εἰς τὴν Βουλὴν κομματικαὶ μερίδες, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν Ἀντιπολίτευσιν καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἔλεγχος ἐντὸς τοῦ Κοινοβουλίου τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν πράξεων τῶν Ὑπουργῶν ἀποσκοπεῖ πάντοτε τὴν ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν συσπείρωσιν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς κομματικῆς Κυβερνητικῆς μερίδος διὰ τὴν διατήρησιν τῆς εἰς τὴν νομὴν ἐξουσίας. Κατέστη πραγματικότης ἀδιαφιλονίκητος ὅτι οἰαδήποτε ἐπιχειρήματα, ὅσονδήποτε σοβαρὰ καὶ ἐὰν εἶναι καὶ ὅσονδήποτε καὶ ἐὰν ἀπηχοῦν τὴν κοινὴν γνώμην, προβαλλόμενα ὑπὸ τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, ἐφ' ὅσον δύναται νὰ ἔχουν ὡς συνέπειαν τὴν ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνώσης κομματικῆς μερίδος, δὲν εἶναι ἀποτελεσματικὰ διὰ νὰ κάμψουν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀτομικοῦ κομματικοῦ συμφέροντος προσήλωσιν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Κυβερνητικὴν μερίδα βουλευτῶν, λόγῳ τῆς ἀνω ἀντιδημοκρατικῆς ἰδιομορφίας τῶν ἰσχυσάντων ἐκλογικῶν συστημάτων.

Αἱ ἀντιπολιτευόμεναι μερίδες προβάλλουσαι ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ ἐπιχειρήματα, ἐλέγχουσαι καὶ κατηγοροῦσαι δι' αὐτῶν τὴν Κυβέρνησιν δύναται νὰ προσπορισθοῦν ὠφέλειαν **μόνον ἐκ τοῦ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου ἀντικτύπου αὐτῶν** εἰς τὴν κοινὴν γνώμην.

Θὰ ἀντιπαρατηρηθῇ ὅτι ἡ κομματικὴ πειθαρχία εἶναι οὐσιώδης παράγων τῆς σταθερότητος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅτι καὶ ἀλλαχοῦ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πατρίδα τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ ὑφίσταται, ἐκλεγομένων ὡς βουλευτῶν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι προκρίνονται καὶ ὑποδεικνύονται ἀπὸ τὰ πολιτικὰ κόμματα.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι εἰς τὰ Κοινοβουλευτικῶς Κυβερνώμενα Κράτη (Ἀγγλία, Γαλλία, Βέλγιον κλπ.) τὰ πολιτικὰ κόμματα ἀποτελοῦν ὁργανισμοὺς αὐτοδιοικουμένους, καὶ ἐκεῖ μεταπολεμικῶς ἡ ἀποτελεσματικότης τοῦ ἐλέγχου τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως, ἔχει ἀπὸ πολλοῦ ἐκφύγῃ κατὰ μέγα μέρος τῶν χειρῶν τῶν κομμάτων τῆς Ἀντιπολιτεύσεως.

«Ὁ φ ε ῖ λ ο μ ε ν ν ἃ ὁ μ ο λ ο γ ῆ σ ω μ ε ν μ ε τ ἃ λ ὺ π η ς — γράφει ὁ Quintin Hogg εἰς τὸ περὶ Κοινοβουλευτισμοῦ μεταπολεμικῶς ἐκδοθὲν ἔργον του — ὅτι, ὑπὸ τὸ κρατοῦν σήμερον καθεστῶς τῶν κομμάτων, ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ χαλιναγωγήσις τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας (Κυβερνήσεως) ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἔχει ἀπομείνῃ ὡς καθήκον τιμῆς κυρίως εἰς τοὺς βουλευτὰς τοῦ Κυβερνῶντος κόμματος, καὶ ὅχι εἰς τοὺς βουλευτὰς τῶν δεδηλωμένων ἀντιπάλων τῆς Κυβερνήσεως Κομμάτων.

(*) Βλέπε σχετικῶς Πολ. Φύλλα Τομ 1954. σ. 3 καὶ 109 Τομ. 1955 σ. 54, 58 230 Τομ. 1956 σ. 153.

»Μόνον η δυνατότης άσκήσεως του έλέγχου αυτού και η βάσιμος πεποί-
»θησις ότι δύναται εν δεδομένη στιγμή ν' άσκηθῇ, άφίνουν περιθώρια
»εις την λειτουργίαν του πολιτεύματος ως Δημοκρατίας (*).

Πλειοψηφία η οποία δέν θά συγκινείται από την λαϊκήν άπαρέσκεϊαν κατά
των πράξεων της Κυβερνήσεως και δέν θά αντιδρῷ εϊς άποκαλυπτόμενα σκάν-
δαλα, διατιθεμένη πρό άπειλής του άρχηγού της πλειοψηφίας ύποβολής προτά-
σεως διαλύσεως διά λόγους άμιγείς κομματικούς νά συγκαλύπτει και διά νομοθε-
τημάτων άκόμη την Έκτελεστικήν Έξουσίαν (Κυβέρνησιν) εϊς την αυθαίρετον
παρ' αυτής άσκησιν της έξουσίας και άν εκ του Κοινοβουλίου προέρχεται,
άποτελεϊ **ό λ ι γ α ρ χ ι α ν**.

Κατά συνέπειαν ο **έ σ ι α σ τ ι κ ὸς** η Δημοκρατία εϊς τὸ Κοινοβουλευτικόν
πολίτευμα καταλήγει νά μή έχει άλλην έγγύησιν από τὸ δικαίωμα του 'Ανωτάτου
'Αρχοντος της διαλύσεως της Βουλής, η άσκησις του όποίου άνευ των εκ των
πραγμάτων πλέον ύπερακοντιζομένων περιορισμών (δεδηλωμένης κλπ.) δέον νά
εύρίσκειται άνεμποδίστως εϊς χείρας του Στέμματος, ως μόνη έγγύησις προστασίας
του Λαού από φατριαστικήν καταπίεσιν των πολιτών και κατάχρησιν έξουσίας
υπό των Κυβερνώντων.

ΠΑΝΟΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΚΑΙ ΑΘΗΝΩΝ

κ. Β. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑΝ ΓΕΝ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
ΤΗΣ 29ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1957 ()**

Αί εύεργετικά προοπτικά εκ της άνεξαρτησίας της κυκλοφορίας.—'Η σημασία,
πάντως της μη ύπάρξεως πλέον ανάγκης προσφυγής των έμπορικῶν τραπεζῶν εϊς τὸ
έκδοτικόν προνόμιον δέον ὅλως ιδιαιτέρως νά έξαρθῇ. Δέν εϊναι εϊσέτι πολὺ μακρὰν η
περίοδος κατά την ὁποίαν αϊ πιστώσεις άπετέλουν άποφασιστικόν παράγοντα της νομι-
σματικής κυκλοφορίας και καθίστων έπαχθεστάτην και άχαρὶ την λειτουργίαν του ήγε-
τος και τὸν συμβιβασμόν των δύο άντιμαχομένων παραγόντων: του εκδιδομένου χρήμα-
τος και τὸν πιστωτικόν. 'Η άνεξαρτητοποίησις ὅμως ήδη της κυκλοφορίας άποτελεϊ σταθμόν και δη-
μιουργεϊ την εύκαιρίαν διά πλέον προηγμένας μορφάς πιστωτικής ὀργανώσεως. Διότι
διευκολύνει την επάνοδον του τραπεζιτικοῦ συστήματος εϊς τὰς βασικὰς εκείνας αρχὰς
πιστωτικής πολιτικής, αϊτινες ως προϊόν μακρᾶς πείρας και εξέλιξεως εϊναι γενικώτατα
παραδεδεγμένοι, συνιστάμεναι εϊς δύο θεμελιώδεις άντιλήψεις: 1) την άνύψωσιν της

(*) Παραθέτει δέ ὁ διαπρεπής συγγραφεὺς πλείστα ὅσα παραδείγματα και περι-
πτώσεις εν τῇ 'Αγγλικῇ Βουλῇ ὅπου βουλευταὶ του Κυβερνώντος κόμματος χωρὶς νά δη-
λώσουν άποστασίαν εκ του κόμματός των διά δηλώσεώς των ότι θά καταψηφίσουν την
Κυβέρνησιν του κόμματός των (άνταρσία) παρημπόδισαν ὄχι μόνον πράξεις ταύτης, αλλά
και την πολιτικήν της γραμμὴν επηρέασαν.

(**) Συνέχεια εκ της σελ. 194.

Κεντρικῆς Τραπεζῆς υπὲρ τὸ επίπεδον του ανταγωνισμοῦ των άλλων τραπεζῶν. πρὸς
ικανοποιητικήν άσκησιν των λειτουργιῶν της, ως φρουροῦ του νομίματος και ως ρυθμι-
στοῦ της πίστεως υπό την έννοιαν γενικωτάτων μέτρων έποπτείας ἐπὶ των μεταβολῶν
και της κατανομῆς των συνολικῶν τραπεζικῶν διαθεσίμων. 2) την κατανομήν των λει-
τουργιῶν μεταξύ των ασκούντων την πίστιν ιδρυμάτων αναλόγως της φύσεώς των και
της έμπειστημένης εϊς αὐτὰ λαϊκῆς άποταμιεύσεως, της ὁποίας έχουν την εὐθύνην της
διαχειρίσεως κατά τρόπον έγγυώμενον απόλυτον ασφάλειαν και ρευστότητα διά τοὺς
άποταμιευτὰς, και παραγωγικότητα διά την εθνικήν οίκοномиαν. Πᾶσα έκτροπή εκ των
αρχῶν τούτων, και ιδίᾳ υπό τὰς σημερινὰς συνθήκας της εξαιρετικῆς εϊσέτι εὐαισθησίας
της άποταμιεύσεως, εϊναι δυνατόν νά σημάνη τὸ λυκόφως των ελπίδων διά μίαν καλὴν
τέραν αὐρίον διά την ελληνικήν οίκοномиαν.

Αί επιδιώξεις της ἐπὶ των ἐπιτοκίων ἐφαρμοσθείσης πολιτικῆς.—'Ιδιαιτέρα ἐπι-
δίωξις της κατά τὸ παρελθόν έτος ἐφαρμοσθείσης πιστωτικῆς πολιτικῆς υπῆρξεν η
προσέλκυσις εϊς τὰς τραπεζὰς κεφαλαίων, τὰ ὁποία εστρέφοντο εϊς τὸν έξωτραπεζικόν
δανεισμόν. Σκοπὸς της επιδιώξεως ταύτης ήτο νά επιτευχθῇ η βαθμιαία ὑποκατάστασις
τραπεζικῶν χορηγήσεων εϊς την θέσιν έξωτραπεζικῶν δανειακῶν συναλλαγῶν και κατ'
άκολουθίαν η έξυγίανσις των συνθηκῶν της χρηματαγορᾶς, με την άπωτέραν προοπτι-
κήν της άποκαταστάσεως ποιᾶς τινος ένότητος εϊς την λειτουργίαν της ελληνικῆς χρημα-
ταγορᾶς δυναμένης νά εξασφαλίση την προσήκουσαν κατανομήν των κεφαλαίων. Πρὸς
τοῦτο επεξητήθη η προσέγγισις των ἐπισήμων ἐπιτοκίων πρὸς τὰ ἐπιτόκια της ελευθέρως
άγορᾶς, προσέγγισις ήτις επεξητήθη ὄχι μόνον διά της ὑψώσεως των πρώτων αλλά και
διά της μειωτικῆς επιδράσεως ἐπὶ των δευτέρων, αϊτινα θά πρέπει νά ὑποχωροῦν ὅσον
αὐξάνει η τραπεζική χρηματοδότησις, ὑποχωροῦντα δέ νά ὠθοῦν περισσότερα κεφάλαια
ἀπὸ την ελευθέραν αγοράν εϊς τὰς τραπεζικὰς καταθέσεις.

'Η τελευταία αὕτη επιδίωξις εν μέρει μόνον ἐπετεύχθη, και πρέπει ιδιαιτέρως νά
τονισθῇ η ανάγκη της ὁλονέν εὐρύτερας ὑποκαταστάσεως τραπεζικῶν πιστώσεων εϊς
τὸν έξωτραπεζικόν δανεισμόν διά την ικανοποίησιν βραχυπροθέσμων, αλλά και μακρο-
τέρας διαρκείας ἀναγκῶν χρηματοδοτήσεως. 'Ηδη, ὁλονέν σημαντικώτερα κεφάλαια συγ-
κεντροῦνται εϊς τὰς τραπεζὰς, και η επαναδιοχέτευσίς των εϊς την οίκοномиαν διά του
τραπεζικοῦ μηχανισμοῦ, ὁμαλῶς και άπροσκόπτως πραγματοποιουμένη, θά πρέπει νά
ὀδηγήσῃ εϊς την ὁλοκληρώσιν του επιδιωκομένου άποτελέσματος. 'Η επίτευξις του θά
σημάνη άποφασιστικήν μείωσιν του κόστους των ἐπιχειρήσεων εκ δανειακῶν κεφαλαίων,
καθ' ὅσον ὄχι μόνον θά περιορίσῃ τὸν ὄγκον του έξωτραπεζικοῦ δανεισμοῦ και την εκ
των ἐπιτοκίων αὐτοῦ επιβάρυνσιν, αλλά και θά καταστήσῃ δυνατήν την μείωσιν των
ἐπισήμων τραπεζικῶν ἐπιτοκίων. Πρώτον, διότι δέν θά παρίσταται πλέον ανάγκη,
λόγῳ της ὑπάρξεως ὑψηλοῦ τόκου τραπεζικῆς άγορᾶς, διατηρήσεως ἀσυνήθως ὑψηλῶν
ἐπιτοκίων καταθέσεων. Καὶ δεύτερον, διότι εϊς μείωσιν των ἐπισήμων ἐπιτοκίων χρημα-
τοδοτήσεως θά συντελέσῃ ὁ περαιτέρω ὑποβιβασμός του μέσου κόστους των εργασιῶν
των τραπεζῶν κατόπιν της διευρύνσεως των χορηγήσεών των. Βεβαίως, προϋπόθεσις ἐπι-
τεύξεως των συγκλινουσῶν αὐτῶν εξέλιξεων εϊναι ὅτι τὰ συγκεντροῦμενα κεφάλαια θά
διοχετευθοῦν κανονικῶς εϊς την οίκοномиαν χωρὶς σημαντικόν μέρος αὐτῶν νά άδρανο-
ποιηθῇ πρὸς ἀντιμετώπισιν άλλθεν προερχομένων πληθωρικῶν πιέσεων η διατεθῇ εϊς
έτεροειδεῖς ἀνάγκας, άσυμβιβάστους πρὸς την φύσιν των σημερινῶν καταθέσεων.

'Η ἀνασύνθεσις των καταθέσεων.—'Η άκολουθηθεῖσα πολιτικὴ ἐπιτοκίων ἐδικαι-
ώθη εκ της εξέλιξεως των παρὰ τραπεζαῖς καταθέσεων, αϊτινες παρουσίασαν άλματώδη
αὕξησιν εὐνοοῦσαν περισσότερον εὐρύθμιον πιστοδότησιν της οίκονομίας. Δέν έχει εν
τούτοις, επιτευχθῇ η εύκατὰ ἀνασύνθεσις των καταθέσεων ἐπὶ των ὁποίων θά ήτο δυ-
νατόν νά θεμελιωθοῦν κατά τρόπον άμεσον και εϊς εὐρύτεραν έκτασιν μακροχρονιώτεραι
επιδιώξεις. 'Η σημερινὴ επιδίωξις της 'Εθνικῆς Τραπεζῆς στρέφεται, κυρίως πρὸς την
κατεύθυνσιν της διά προσφάτου πολιτικῆς ἐπιτοκίων συγκεντρώσεως καταθέσεων της

άπαιτούμενης συνθέσεως διὰ τὴν πραγματοποίησιν καὶ χρηματοδοτήσεων ἀνωτέρου περιεχομένου καὶ ἀπωτέρας προοπτικῆς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν καταθετῶν παρουσίασε κατὰ τὸ 1956 περαιτέρω σημαντικὴν αὐξήσιν, ἀλλ' ὅ,τι ἐνέχει μεγαλύτεραν σημασίαν εἶναι ἢ εἰς τὰς καταθέσεις ταμειευτηρίου αὐξήσις κατὰ τὸ 1966 ἔναντι τοῦ 1955 τοῦ ποσοστοῦ τῶν καταθέσεων εἰς τὰ ἀνώτερα κλίμακα καταθέσεων.

Ἡ συγκέντρωσις τῶν καταθέσεων.—Εὐρισκόμεθα σήμερον εἰς μίαν εὐνοϊκὴν συγκυρίαν. Αἱ σχηματιζόμεναι ἀποταμιεύσεις ἀντιμετωπίζουν κορεσμόν εἰς τὰς ἀγόνους τοποθετήσεις καὶ προσεγγίζουν εἰς κορεσμόν προκειμένου περὶ ἐπενδύσεων ὡς αἱ οἰκοδομαὶ ἢ ὠρισμένα —ἀναγκαῖα— ἀποθέματα. Τοῦτο σημαίνει ὅτι αὐταὶ εἰς ὁλονὲν μεγαλύτερον βαθμὸν θὰ στρέφονται πρὸς τὴν χρηματαγοράν. Δὲν πρέπει νὰ παραβλέπωμεν ὅτι κατὰ τὸ 1956 ὑπῆρξε διστακτικότης. Τὸ πρῶτον καὶ σημαντικὸν βῆμα συνίστατο εἰς τὴν προσέλκυσιν τῶν ἀποταμιεύσεων εἰς καταθέσεις εἰς πρώτην ζήτησιν. Ἀφοῦ τοῦτο συνετελέσθη πρέπει βαθμιαίως, ἀλλὰ μὲ συνέπειαν καὶ μεθοδικότητα, νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸ δεύτερον, τὴν προσέλκυσιν κεφαλαίων εἰς μονιμωτέραν κατάθεσιν. Θὰ ἦτο παράτολμον ἐὰν ἐλέγετο ὅτι σημαντικὸν μέρος τῆς ἑξ ἰδιωτικῆς πηγῆς ἀποταμιεύσεως εἶναι σήμερον πρόθυμον πρὸς μακροπρόθεσμον κατάθεσιν. Ἐπιδέξιός χειρισμὸς τῶν ἐπιτοκίων θὰ ἦτο πιθανώτατα οὐσιώδους σημασίας συντελεστής πρὸς τὴν κατεύθυνσιν συγκεντρώσεως τοιούτων καταθέσεων. Πρὸ παντὸς ὁμῶς ἀπαιτεῖται ὅπως διατηρηθῇ ἀδιατάρακτος καὶ ἐνισχυθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ εἰς τὴν ἀσφαλῆ καὶ ὁμαλὴν διαχείρισιν καὶ ἐπιστροφὴν τοῦ κεφαλαίου.

Διὰ τὸν βασικώτατον αὐτὸν λόγον πρέπει ἡ ἀντίληψις καὶ διοχέτευσις τῶν κεφαλαίων νὰ πραγματοποιηθῇ ἄνευ μέτρων βεβιασμένων ἢ ἐνεχόντων τὸν παραμικρότερον ἔστω κίνδυνον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἀποταμιεύσεων.

Τὰ ὑφιστάμενα περιθώρια βραχυχρονίου χρηματοδοτήσεως (αἱ ἀναλογίαι εἰς τὴν πιστοδοτήσιν).—Εἶναι ἐν τούτοις, ἀναντίρρητον ὅτι παρὰ τὴν οὐσιώδη αὐξήσιν τῆς βραχυπροθέσμου πιστοδοτήσεως τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου παραμένουν ἀκόμη ἀνάγκαι πρὸς ἱκανοποίησιν. Ἡ εἰσέτι ὑπαρξίς παρανόμου ἀγορᾶς χρήματος μὲ λίαν ὑψηλὰ ἐπιτόκια ἀποτελεῖ ἐνδείξιν τούτου. Τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον ἔχει ἀκαλύπτους ἀνάγκας, ἡ θεραπεία τῶν ὁποίων θὰ συντελέσῃ βασικῶς εἰς τὴν ἐντὸς τῆς Χώρας πληρεστέραν καὶ ὑπὸ εὐνοϊκοῦς ὁρους διακίνησιν τῶν ἀγαθῶν. Ἀνάγκας βελτιωμένης καὶ μὲ χαμηλότερον κόστος χρήματος πιστοδοτήσεως ἐμφανίζει καὶ τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, τοῦ ὁποῦ προφανῆς εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνισχύσεως ἀπὸ πλευρᾶς ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Ἐφ' ὅσον μάλιστα τὰ ἀπαιτούμενα πιστωτικὰ μέσα ἀντλοῦνται πλέον ἀποκλειστικῶς ἀπὸ νεοσχηματιζόμενας καταθέσεις, παρέχεται ἡ εὐχέρεια μιᾶς ἀκινδύνου χρηματοδοτήσεως μέχρις ἐξαντλήσεως πάσης σκοπίμου καὶ κοινωνικοοικονομικῶς δικαιολογημένης βραχυπροθέσμου πιστωτικῆς ἀνάγκης.

(Συνεχίζεται)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ (Σημειώματα)

ΑΙ «ΑΚΤΙΝΕΣ»

Ἐκυκλοφόρησε τὸ τεῦχος Ἰουλίου - Σεπτεμβρίου τοῦ περιοδικοῦ «Ἀκτίνες». Ἀπὸ τὰ περιεχόμενα : «Ἡ ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία» τοῦ Ντὲ Βώ Σὲν Σὺρ. «Ἡ ἀγωνία τῆς ἐποχῆς μας» τοῦ καθηγητοῦ κ. Σπυρ. Καραλάφ. «Κοντὰ στὴ χήρα καὶ τὸ ὄρφανό» τῆς Διδῆς Εὐ. Πολιτάκου. «Ἡ

παιδεία στὴν Τουρκοκρατούμενη Κύπρῳ» τοῦ κ. Γ. Ἑρμωνικοῦ. «Ἐνα ἔλεγμα εἰς τὸν σημερινὸν Ἀμερικανικὸν Χριστιανισμόν» τοῦ Δέσ. Νιούβελ. «Τὰ φάρμακα καὶ ὁ ψυχικὸς παράγων» τοῦ κ. Σπ. Γ. Μακρῆ. «Ἡ πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ζωὴ τοῦ μηνός» τοῦ κ. Μελεῆ Νικολαΐδη.

Ἐπιστολαί, φοιτητικὴ στήλη, λογοτεχνικὴ ὁλη, διδασκαλία, κριτικὴ τοῦ θεάτρου κλπ. συμπληρῶνουν τὸ νέον τεῦχος.

Κατὰ νόμον Ὑπεύθυνος συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθρον 6 § 1 ν. 1092/1938

Διευθυνσις ΠΑΝΟΥ Ε. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ δδδς Ἰπποκράτους 9 τηλ. 614.431 ΑΘΗΝΑΙ
Τυπογραφείου Διον. Πατσάλης κατοικία Ψαρομυλίκου 15 τηλ. 22.062 Ἀθῆναι.

ΟΙ ΤΟΜΟΙ ΤΩΝ “ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΩΝ,”

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΜΕΝΟΙ

ΔΕΡΜΑΤΙΝΟΙ, ΠΑΝΟΔΕΤΟΙ ἢ ΧΑΡΤΟΔΕΤΟΙ

Ἀποστέλλονται εἰς τοὺς παραδίδοντας εἰς τὰ Γραφεῖα
τὰ τεύχη σὺν τῇ καταβολῇ τῶν βιβλιοδετικῶν
καὶ ἐξόδων ἀποστολῆς

ΕΙΣΦΟΡΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἡ ἔκδοσις μας ἐστηρίχθη καὶ στηρίζεται μόνον εἰς τὰς συνεισφορὰς - συνδρομὰς ὧν μᾶς τιμοῦν νὰ εἶναι ἀναγνώσται τῶν τευχῶν μας, εἰς οὓς καὶ ταχυδρομοῦνται ταῦτα ἀπὸ τετραετίας. Οὐτε ἀδῆλους πόρους ἔχει, οὐτε ἄλλας πηγὰς προσόδων.

Ἐκ τῶν προαιρετικῶν συνεισφορῶν τῶν φίλων ἀναγνωστῶν, (τὰς ὁποίας ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ θελήσουν νὰ μᾶς ἀποστείλουν, ἐκδηλοῦντες τὴν ἐπιδοκιμασίαν πρὸς συνέχισιν τῆς ἐκδόσεως) βαςίζομεν τὴν δυνατότητα τοῦ μετριασμοῦ τῶν ὑλικῶν ζημιῶν τὰς ὁποίας ὑφίστάμεθα διὰ νὰ διατηρήσωμεν τὰ «Πολιτικὰ Φύλλα» ὡς ὄργανον ἐπικοινωνίας καὶ διαφωτίσεως καὶ διὰ τὸ ΤΕΤΑΡΤΟΝ τῆς ἐκδόσεως ἔτος 1957.

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΑ ΤΟ 1957

Ἔτησία Ἰδιωτῶν	Δραχ. 50
» Ἐταιρειῶν	» 200
» Τραπεζῶν Ὁργανισμῶν	» 300
Ἐξωτερικοῦ Δολλ. 10	

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΜΕΝ

τὴν ἀποστολὴν τῆς συνεισφορᾶς ἐκδόσεως τῶν ἐτῶν 1954, 1955 καὶ 1956 ἐκ δραχ. 50 δι' ἑκάστον, εἰς τοὺς λαβόντας κατὰ τὴν τριετίαν τὰ τεύχη ἢ ἐκεῖνον τοῦ ἔτους δι' ὃ δὲν κατεβλήθη.

Ἡ ΕΚΔΟΣΙΣ - ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΙΣ

Ο ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

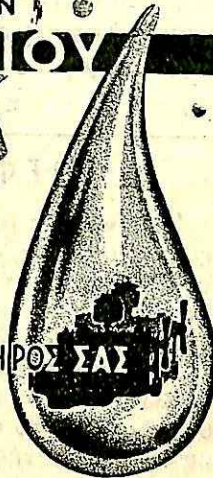
Τὸ ὄνομα τοῦ Λουδοβίκου Παστέρ εἶναι γνωστὸ σὲ κάθε ἄνθρωπον καὶ ἔχει γραφεῖ στὴν παγκόσμια συνείδησιν μὲ χρυσὰ γράμματα εὐγνωμοσύνης. Ὁ σοφὸς αὐτὸς καὶ ἀκούρατος ἐρευνητὴς ποὺ ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν του στὴν σωτηρίαν καὶ ἐξασφάλισιν τῆς ἀνθρωπίνης υγιείας καθώρισε τὴν ὀφελιμότητα τῆς μύρας μὲ μιὰ λιτὴ καὶ περιεκτικὴ φράση :
«Ἡ μύρα εἶναι πολὺτιμος συντελεστής γὰρ τὴν καλὴν μᾶς διατροφήν καὶ υγιείαν μας».

Ἡ μύρα εἶναι ἕνα τονωτικὸ ποὺ υποδοσθῆναι νὰ ἀντέχουμε καλλίτερα στὴν κόπασιν. Εἶναι τὸ πιὸ πλούσιο ποτὸ σὲ βιταμίνες. Εἶναι ἐπίσης ἡ πλούσια τροφή σὲ ἐνζύμα ποὺ διευκολύνουν τὴν πέψιν. Ἀπὸ σήμερον πίνετε τακτικὰ μύρα στὰ γεύματά σας καὶ ὁποιαδήποτε ὥρα διψᾶτε. Προσφέρετέ τὴν ἐπίσης καὶ στοὺς φίλους σας. Εἶναι μιὰ πραγματικὴ ἀπόλαυσις ἡ γευστικὴ καὶ θροιστικὴ μύρα ΦΙΣ.

ΔΟΚΙΜΑΣΑΤΕ...
 ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΤΥΠΟΝ
ΙΟΥΚΙ-ΕΛΛΑΔΟΥ

σου
ΔΙΠΛΑΣΙΑΖΕΙ
 ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΚΙΝΗΤΗΡΟΣ ΣΑΣ

ΠΡΟΙΟΝ ΤΗΣ:

ΕΣΣΑΡ
 Σ. ΡΕΣΤΗΣ & ΣΙΑ

★ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ: ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΑΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

